

ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ 2
 DIMANCHE
 2 OCTOBRE
 1988
 LE NUMERO : 4.00 F

ՀԱՐԱՏԻՉ

ՄԻՏԺ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

Թիֆ 131

Հիմնադիր՝ ԵՄԻՆ ԿՐԻՍՏԻԱՆ

H A R A T C H
 LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
 83, RUE d'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
 DIRECTRICE: ARPÏK MISSAKIAN
 TEL.: 47. 70. 86. 60 — TELEX: HARATCH 280 86 F
 C.C.P. PARIS 15069-82 E — 51027317 A R. C. PARIS
 ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
 Ֆրանսիա : Տար. 700 ֆ. — Վերանվարում : 360 ֆ.
 Արտասահման : Տար. 1000 ֆ. (ավտոմատով անվճար)
 850 ֆ. (չարտասահման անվճար) — Հասց. : 4.00 ֆ.
 64e ANNÉE — No 16.851

64e ՏԻՒՐ — ԹԻՒ 16.851

Fondateur: SCHAVARCHE MISSAKIAN

La Cilicie au carrefour des Empires (*)

de Claude MUTAFIAN

UN PELERINAGE ARMÉNIEN

Ancien élève de l'Ecole Normale Supérieure, Agrégé de l'Université, Claude Mutafian est mathématicien de formation, mais passionné d'histoire et de géographie. Il est retourné aux sources à l'occasion de plusieurs séjours en Arménie soviétique et de deux voyages-pèlerinages (1977 et 1979), en compagnie de son épouse, en Arménie occidentale et sur ses confins, au-delà des traces de sa famille, (Samsun, Césaire) avec une incursion décisive en Cilicie.

Le séjour dans cette région enclavée entre mer et montagne, où se côtoient les ruines gréco-romaines, les églises byzantines, les châteaux arméniens, les mosquées ottomanes, échantillons d'une mosaïque de cultures et témoignages des dominations successives, est pour l'auteur un choc profond, point de départ d'une enquête passionnée, sur le destin de cette terre. Il en est résulté un livre, *La Cilicie au carrefour des Empires*, qui embrasse toute l'histoire de la Cilicie, depuis les fluites jusqu'à nos jours, c'est-à-dire quatre millénaires.

LES PREMIÈRES TRACES ARMÉNIENNES

On y trouve, au premier chef, une histoire presque complète de la Cilicie arménienne, occupant environ un quart du volume de texte (tome I). C'est d'abord un rappel sur l'intégration de la Cilicie à l'Empire de Dargela le Grand (955-95 av. J.C.), qui, au-delà de la Cilicie, conquiert la Syrie et frappe monnaie à Antioche et à Damas (ch. IV, « La question cilicienne dans l'Antiquité classique », « Tigraue et la domination arménienne. Ier siècle », particulièrement pp. 185-194) : c'est ensuite l'évocation de la haute figure de saint Jean Chrysostome, patriarche grec de Constantinople, qui, exilé dans les escarpements de l'Anti-Taurus, au début du 4e siècle, témoigne, par sa correspondance, que les Arméniens étaient déjà nombreux, à cette époque, aux portes de la Cilicie (ch. VI, « Les Portes de la Cilicie, « les Nations orientales avec la Cappadoce », p. 302) ; pour le 10e siècle, période de la Reconquête byzantine, où les empereurs de Constantinople (alors d'ascendance arménienne) récupèrent sur les Arabes une partie de leurs anciennes provinces orientales, la colonisation militaire arménienne en Cilicie est évoquée peut-être un peu trop rapidement (ch. VIII, « Des Grecs aux Arméniens, « la reconquête byzantine », particulièrement pp. 349-351) ; dans le même chapitre, on trouve un excellent bilan de « la présence arménienne au-delà de la Cilicie. XIe siècle » (pp. 361-382) : le rôle de l'Arménie Mineure (à l'ouest de l'Euphrate et entre la Chaîne pontique et l'Anti-Taurus), comme zone-refuge pour les habitants de Grande Arménie, y est évoqué de façon nouvelle : le « thème des Arméniens » y apparaît comme la première zone militarisée constituée par Byzance face à l'invasion arabe du milieu du 7e siècle ; c'est la également, surtout autour de Sébasté et de Césarée, que, au XIe siècle, les anciens souverains arméniens, privés de leurs royaumes, sont transférés par Byzance ; dans la « l'invasion turque », après le désastre byzantin de Mantzikert (1071), poussera les Arméniens plus au sud, vers la Cilicie ; un aventurier de génie, Philàrète, ancien général de Byzance, assure à lui tout seul la défense de

la frontière sud-occidentale de l'Empire, vers 1072-1084, étendant son autorité à la Cilicie, à l'Euphratène (région du coude de l'Euphrate), voire aux régions d'Antioche et de Kharpert, assurant partout la survie des Arméniens : parmi ses épigones, est évoqué le populaire Basile le Voleur, dont la principauté — où se réfugie le catholicos — s'étend des abords de Mélitène au nord d'Alep : les appétits territoriaux des Croisés, arrivés en Orient en 1097, et surzeains de nombreuses seigneuries arméniennes de l'Euphratène : mettent fin à sa dynastie en 1116, les catholiques peuvent néanmoins acheter aux Francs, Hromgla, château où ils résident de 1150 à 1292.

LA «BARONNIE CILICIENNE»

Avec «les dernières prétentions byzantines sur la Cilicie, XIIe siècle» (pp. 388-403), nous entrons de plain-pied dans les débuts véritables de l'Etat arménien de Cilicie : la haute-Cilicie est soustraite à l'autorité grecque par les seules Arméniens, la basse-Cilicie à la domination turque, avec l'aide des Croisés : d'où les disputes entre Arméniens et Francs d'Antioche pour la possession de la plaine cilicienne, disputes longtemps masquées par la nécessité d'un front commun contre Byzance, désireuse de récupérer la Cilicie, arménienne, et la région d'Antioche, franque. L'auteur a dédié son ouvrage «A Thoros, Mleh, Léon, Héthoum, dont le génie politique a créé le seul Etat cilicien» (p. V). Nous saluons volontiers avec lui le «baron» Thoros et les rois du XIIIe siècle : Thoros II (1145-1169) est opportunément entré dans le concert des principautés croisées (principauté d'Antioche, royaume de Jérusalem) et s'est solidement adossé à Antioche ; deuxième fondateur de la Cilicie arménienne (entièrement récupérée par Byzance en 1137-1139), il a limité les effets d'un retour en force de l'Empire grec en Orient et participé avec Byzance et les Francs à des campagnes militaires destinées à arrêter la dangereuse réimposition du monde musulman — proche-oriental. Quant à Mleh, il appartient à cette frange d'enfants perdus de l'Arménie qui ont servi d'un puissant prince d'Alep et de Damas, Noureddine, qui menaçait l'existence de toute la chrétienté du Levant, il arrache la Cilicie à son héritier légitime avec l'aide d'une armée turque (récupérant, il est vrai, grâce à ses alliés contre la basse-Cilicie, sous autorité grecque, et procède à une imputable épuration chez les Arméniens. Débarassé de l'épine arménienne grâce à Mleh, Noureddine n'en a été que plus efficace contre les chrétiens : les successeurs de Mleh devront restaurer la confiance, ébranlée chez leurs voisins francs. Nous ne pensons pas davantage que les Francs, au XIIe siècle, doivent être comptés parmi les forces hostiles aux Arméniens de Cilicie comme semble le croire l'auteur : les querelles franco-arméniennes sont des querelles de type féodal, celles même qu'il était agitée, par exemple, la France capétienne ; en outre, vus de Constantinople, Francs et Arméniens sont les mêmes gènes, vus d'Alep ou du Caire, les mêmes adversaires. Dans l'attitude des grands catholiques Pahlavouni du XIIe siècle, apparaît, lors de la chute d'Edesse (1144) ou de Jérusalem (1187), le sentiment d'appartenance à une vaste chrétienté dont les Latins sont une composante importante. Il faut mettre également au compte de ce front commun franco-arménien, souvent fissuré, mais jamais rompu, la restructuration intérieure de l'Etat cilicien, après destruction des Normands d'Antioche,

dont il aurait fallu souligner l'importance : à une monarchie (celle de la Grande Arménie) sans cesse lachée par ses grands feudataires qui n'ont, en droit, aucune obligation réelle à son égard, se substitue, en Cilicie, une monarchie forte, où les vassaux doivent hommage et service au suzerain, sous peine de confiscation de leur fief. D'une manière générale, l'influence franque dans ces régions (Cilicie, mais aussi Chypre) eût mérité d'être plus fortement rappelée.

LE ROYAUME ET L'APOGÉE

Avec le ch. VIII, «Le royaume arménien de Cilicie» (pp. 405-478), nous abordons justement («Naissance d'un royaume cilicien, XII-XIIIe siècles») le règne de Léon Ier, introducteur des réformes «occidentalisantes» et premier roi arménien de Cilicie. C'est la période d'apogée ; la puissance de Léon (qui tient en échec les armées de Saladin et prend pied temporairement en Cappadoce) s'affirme à travers l'érection de puissants châteaux et l'édification des murailles de Sis, la capitale. Un chanoine allemand qui visite alors la Cilicie, y montre la prépondérance numérique des Arméniens, mais aussi la présence de Francs, de Grecs, de Syriens chrétiens, de Turcs. «Les Arméniens, dit-il, sont des

au passage, la conquête des dernières places fortes, dont Antioche (1268) et Saint-Jean d'Acre (1291). La Cilicie est alors la seule puissance chrétienne sur le littoral de la Méditerranée orientale. C'est surtout à titre commercial qu'elle intéresse l'Occident, comme en témoigne la description d'Ayas par le célèbre marchand vénitien Marco Polo, selon lequel elle est «devenue un port célèbre et un important lieu de rendez-vous pour les négociants de terre et de mer qui y viennent aussi bien d'Europe que d'Asie». Le livre de Cl. Mutafian s'achève avec la «Mort d'un royaume cilicien, XIVe siècle». Ce finale se justifie parfaitement dans la mesure où la période de la domination arménienne est la seule, où, au cours d'une histoire quatre fois millénaire, la Cilicie ait pu se constituer en Etat indépendant. L'auteur évoque le glas de l'alliance avec les Mongols (avec leur conversion à l'Islam), la place prioritaire de la «Petite Arménie» dans les projets occidentaux de reconquête de la Terre Sainte, l'aide ultime venue des rois Lusignan de Chypre (dynastie originaire du Poitou). C'est un Lusignan, Léon V, qui sera le dernier roi de l'Arménie cilicienne. Si Cl. Mutafian dénonce à juste titre les maladroites religieuses des Lusignan, il aurait dû insister également sur l'héroïsme chevaleresque du dernier roi, venu défendre sur le continent, sans espoir de secours de la part de l'Occident, un ultime vestige de chrétienté. Léon V est bien proche du «héros Liparide», le Bayazd arménien de cette époque, mentionné auparavant.

Les restes de l'indépendance cilicienne (ch. VI, «Les portes orientales de la Cilicie») sont évoqués à travers le bref historique de Hadjine (pp. 297-298), immortalisée par sa résistance de huit mois aux troupes kéralistes, en 1920, et celui de Zeithoun (pp. 311-315), qui fait irruption sur la scène internationale en 1862, lorsqu'une délégation des quatre «barons» de la ville qu'assiégeaient alors les Turcs, vient demander à l'empereur Napoléon III d'intervenir en sa faveur.

L'auteur dans son chapitre I. «Les données ciliciennes», fait le point sur le rôle géo-politique du «carrefour cilicien» et, à cette occasion, rappelle, trop brièvement à notre sens (pp. 22-23), la période du mandat français sur la Cilicie (1919-1921) et l'abandon, à la suite de l'accord d'Angora, de la presque totalité du pays à la Turquie kémaliste, avec un surris pour le sandjak d'Alexandrette cédé en 1939.

DOMINATIONS «ETRANGÈRES» EN CILICIE

En dépit des quelques réserves que nous avons pu émettre, on mesurera l'intérêt capital du livre de Cl. Mutafian pour l'histoire arménienne. Mais *La Cilicie au carrefour des empires* a le mérite de présenter, au-delà de l'histoire des Arméniens, celle des dominations qui se sont succédées dans le pays. En prélude, le ch. II. «Les légendes classiques» rassemble toutes les données de la mythologie gréco-romaine relatives à la Cilicie, et tente avec bonheur d'en faire une lecture historique.

Dans le survol de cette longue histoire de la Cilicie auquel nous convie l'auteur, nous sommes amenés à mesurer avec lui les conséquences d'une position — charnière au milieu de l'entité géopolitique regroupant l'Europe, l'Asie occidentale et l'Egypte, de «ce rôle ambigu entre deux mondes souvent antagonistes, l'Asie Mineure et la Syrie» (Introduction). Cl. Mutafian, liant constamment et avec une rare maîtrise l'histoire à la géographie, s'attache à résoudre l'alternative suivante : «En fait, cette Cilicie est-elle réellement en Asie Mineure, alors que la puissante chaîne du Taurus la sépare du reste de

par
 Gérard DEDEYAN

hommes très religieux et d'excellents chrétiens». Peut-être aurait-il fallu préciser ici que les catholiques arméniens ne suivaient pas alors l'attitude anti-chalcedonienne de certaines de leurs oncles, et aussi que l'Eglise arménienne, anti-chalcedonienne plus qu'anti-chalcedonienne, reconnaissait, au XIe siècle, par la bouche du saint catholique Nersès Chnorhali, adhérer aux mêmes dogmes que l'Eglise grecque, mais sous une formulation plus mesurée qu'au XIVe siècle, période de tourmente pour la papauté comme pour la Cilicie) ne rompt en aucun cas la communion des grands vartabèdes de l'Arménie historique avec les catholiques ciliciens.

L'auteur évoque avec bonheur «l'apparition des Mongols, XIIIe siècle» et la situation des Arméniens, dressant une vaste fresque — comme il le fait à plusieurs reprises — de la situation politique en Orient, où les sultans mamlouks, maîtres de l'Egypte et de la Syrie, représentent une menace mortelle pour la chrétienté du Levant ; il montre bien le caractère visionnaire de Héthoum Ier (1226-1269) qui, au milieu du XIIIe siècle, va, au prix d'une vassalité qui lui permet d'ajouter temporairement à son royaume une partie de l'Euphratène, obtenir l'appui de la formidable puissance mongole, hostile à l'Islam. Il faudrait ici souligner que cette politique s'effectue en accord étroit avec les princes francs d'Antioche et de Tripoli. Les rois arméniens de Cilicie se rendent alors en Mongolie (presque en même temps que les envoyés du roi de France, saint Louis) à la cour du Khan, et participent à la conquête, souvent très brutale, des grandes capitales du monde musulman. Les divisions internes des Mongols de Perse, soutient des Arméniens, vont bientôt laisser ces derniers seuls face aux Musulmans.

FIN DE L'INDEPENDANCE ET VESTIGES DE LA CILICIE ARMÉNIENNE

L'on voit «les Mamlouks à l'assaut de la Cilicie arménienne, XIIIe siècle», avec,

(suite page 4)

(*) t. I, X + 478 pp., t. II, 436 pp., 75 cartes, 150 reproductions dont 40 en couleurs. Edit. Les Belles Lettres, 380 Frs. Les deux volumes sous coffret cartonné.

ՄԱՍԿՈՒՄ

ԿՈՐԲԱԶՈՎ - ՏԷՐ ՏԻՐԱԿԱՆ

ԳՐՈՄԻԿՕ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ
ՔԱՇՈՒԵՑԱՆ

ԼԻԿԱԶՈՎ ՊԱՇՏՕՆ ԿԸ ՓՈԽԷ

1000

ԲԱՅՅ՝ ՎԵՐՋ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ

[illegible]

տանին գլուխը կը նշանակուի, - ախր
գաղափարաբանութեան (ստատիստի-
կոն նաեւ ժամանակեւ) : 59 տարեկան
մատուորականն է՝ այս նոր խմբակին :
Առաջագլուխն է գիտնական, - 1978-ին ը-
րայինը դիտութեանց կաճակն տեսու-
իւ ալը պաշտօնն է որ թոյլ կուտար
որ ապական ստատիստիկեւ : 1986-
որ Կեղերնական Կոմիտէի անդամ
բարբոտչար կը դառնար :
Ներկայիս ղեկավարութիւնը հետեւ
պատկերին կը պարզէ . -

ՀԱՄԱԿԱՐԴԱՆ ՔԻՐՈՐ, 12 լեզու
գրող, դուրս եւ – Շմարտիան (Աղաւ
տաբարդ), Շէնթեթիան (Ուր
ուրախարդան), Միկայիլ Պորր
(ըզգ. արարող), Ա. Բալդին (Պ
որդիւն) յանձնախորհրդի նախագ
իւն (Պիպրաւտաբարդի յ
խորհրդի), Վ. Մարգար (Պ
աղաւտ, արդարաբարդաբարդան
առաջախորհրդ), Վ. Նիկոլայ (Քար
դար), Ն. Ռիկով (Վարդաբարդ),
Սիլվեստր (Քիվորդիւն եւ տառն
սանձախորհրդի նախագիւ), Վ.
Երիվի (Պատանի յանձնախորհր
դաւան), Վ. Վորոնիչով (Պատան
իւն, զարկաւորիւն զարկաւոր), Լե
ւոյ (Մափաւոր իւրաքանչեւ)
: ապաւան եւ, ինչպէս բնութե՝ Գործի
քան թէ՛ Կան ծան. Տ. Ժորժ տառն
քան թէ՛ Երկու իւրիւր (Մառտիւն
նաւ եւ Արքաւոր Վառա՞ն : Փոխ
արքաներու թէ՛ տառն յանձնախոր
հրդիւր ըլլաւ : Արքան, տառն
քան ի յոր ծնողքներէն, իւր
կին ըն յանձն Արքաւորի Բերիւ
րաբար, տառն իր քանակ զարգա
րդ, իւրիւր, ինչպէս իւր տառն :

Շարաթ ըր ալ Քիւրդներ Պարզ
նաւ ի իր արտաւոր յանձնախոր
հրդիւն յանձն զարգաւոր, իւր
կին ըն իւր ծնողքներէն, իւր
կին ըն յանձն Արքաւորի Բերիւ
րաբար, տառն իր քանակ զարգա
րդ, իւրիւր, ինչպէս իւր տառն :

Շարաթ ըր ալ Քիւրդներ Պարզ
նաւ ի իր արտաւոր յանձնախոր
հրդիւն յանձն զարգաւոր, իւր
կին ըն իւր ծնողքներէն, իւր
կին ըն յանձն Արքաւորի Բերիւ
րաբար, տառն իր քանակ զարգա
րդ, իւրիւր, ինչպէս իւր տառն :

1946. Քե՛ն Պե՛ր՝ գլուխն ու՛ հի
 վարդերդ Կրկունք, ի՛նչ արեալք
 Մարտորդի՛ ճամբարը ի՛նչ Կապույտ, ի՛նչ
 Կախողի՛ աղաղակը ի՛ 1938 Մարտի
 Մեղեղու, ի՛նչ Կապույտը ի՛նչ լիցույթ
 չամար Կարգադրած Գործարարի՛ն
 արտադր ի՛նչման ու ի՛նչմարտ, Ք՛կու
 ի՛նչ կան զորք մեկնարկում, ի՛նչ ինչ
 ինչակի Կրտսեր Ք՛ի Գործարի՛ն
 Բախողը Կրտսերին, Ի՛նչ արեւմեցի
 ի՛նչ արեւմտ արած ի՛նչ քաղաք, առաջ
 արք լիցույթով լլցված Մեղմարտի՛ն
 Ք՛կու Խ՛ն - Եւրոյ, Մարտադրի՛ն
 Երեւոյ՛ն ի՛նչ կապու ի՛նչ աղ արք
 ի՛նչ զորք ի՛նչ արքադարձ Կրտսեր, արք
 Բաղ քաղաքում։

Բաղադրական ի՛նչ նախ. Կորք
 Եւրոպայական ժողովուրդները
 ճամբարում Զախողի՛ն, որ ճ

(Զար. Բ. Էշ)

ժողովրդական, մեծ աւանդա-
յաւրութիւն տեղի ունեցաւ Էջմի-
շանի Մուսա Լեւ աւանին մէջ՝
տաղաւթեան պալատի փառապա-
մէկուն՝ Մուսա Լեւան հեր-
Դերդ տարեգրքով առթիւ՝ հեր-
շատաւոր յաւեո՛րացող կողմողի
հաւատարմ աւանի բնակիչնե-
րէն, Հանրապետութեան ուրիշ-
եկած բանտարկներ, մատու-
սփութիւն հիւրեր:

Համալսարանի Գիտությունների
հերկաները մեկ վայրիկան
յարգեցին Մուսա Լեւոն Հեբ
նահատակներու, առ այսօր Մ
եաներու, 1915-ի մեծ եղեռնի զոհ
տակը:

Հարգելի փոքրամեկեր! Հանդես
գրք Վարդան Մանանդյանը
գրելիք: Գրառուները դիտա
տեսե՞րք: Կապույտի ՆՄՊապարեկ
նախքն էլ վեր զիշահամբ
ՄԱՅԻՆ հղի տանակն Հարսերեկ
ժողովրդ չաղբեր, գրիմ չաղ
ններ համար լին, Ժախե
տուք ժառանգություն: Համար
ան Շառ տանկն եր անոնց
ու բարի կամե՞ր: Կար, ան
րեկ, մեր Կարգերը, դե օգո
ժառանգություն, կեկն ու կը
կը քի անցելու, թաղարջեր
բարեկ, ճամբարը բարեկան
մեղ, ցարգուծ իշխանի, ան
յու յառիպադն էր ցարգուծ
իշխան էր կը լնաղաղ: Բարի
պատասխանատու: Համարեկ,
ե ոչ ոքիք կար ուրե՞նք
եր րուս մե կն անցնե
ցնե՞ր, փորձե՞ր ու ավա
լանակն ու իշխանա՞ն: Կը
կը լնաղաղ ծառի մե
րաւ ժողովրդի: Խորապէս
ուր երեկ ուրե՞ր ել լնաղ
սրբապաշտ գործի Բարի ան

այսպէս ահուիկ ու խնձէշ
 թեան դէմ, Ինչպէս էր թրքա-
 նու թիւերը, Մուսթիֆիքիները
 լինէ ինչ, որ, լսելով մայր
 նուիրական կանչը, եկան
 դարերէ ժամեր թաղձալի պապի
 կերբ քիվորութարար աշխ-
 աղար հպարտութեամբ մա-
 մար: Այդպէս ալ եղաւ: Մուս-
 հայն յայտարարակ ըրցերէն ե եղ-
 շետ միասնակաւ ու միակե-
 րակ:

սեփական հարկերին ը
 լինի որ կըմար, հարկերին
 նեց իբրեւն՝ տուաւ տուն
 ու այլի: Մտաւորելոյ հար
 ցըրտեսութեան, արտաշնոր
 րդութեան առաջարկ որ
 դարձաւ ուսուցիչ, դասախո
 ճարտանոցի, ճարտարապե
 տակ, դիւանաւ, դարձաւ
 քիւնիւտն քիւնիւտն ու տոյ
 ան կը շարունակէ ապրիլ
 քիւնտն ու իւրեքն կենտրո
 շարունակէ շէտեւոր՝ քիւ
 ցին, ուր որ աւ լլլաւ, կ'ը
 տր մէկ աւ լլլաւ, միւս կը
 մէկ իր քաղաքի դասախո

ազգային, որպեսզի չհարկադրվի պր, որով չնորհիւ հերոսամարտարհային ճանաչման արժեք ու եզրակացույցած. - «Մուսաբոսամարտը իր վրայ է բեռն

[illegible]

Տարածքային
համայնքների
կազմակերպչ
կոմիտեի անդամ
Լուսինե Բաբայան
հայտարարեց
համայնքների
կազմակերպչ
կոմիտեի անդամ
Լուսինե Բաբայան
հայտարարեց
համայնքների
կազմակերպչ
կոմիտեի անդամ
Լուսինե Բաբայան

[illegible]

հեն, բառ-
նադրական
է քան եր-
բի դերիւ-
նին ապրի-
ւան ու-
նընդ
ազմացին -
իմաստ-
նի համար

գոյություն չգտնեն ու միտքը, զան ին-
նամասնական և ինքնահանապաշտ
միջոց: Որքան ճշմարտ ու խորհրդ-
նայ մեծանուն քանաստեղծ վաճան թ-
գեւեհը, երբ Մուսախեչքներու հե-
րոստացման մասին այսպէս ընդհա-
րացուող կ'ընէ. -

Ընդամեն- Զի Հայաստանն այլ ամբողջ
Մասալեռ- ինկզիմի մանչցաւ ձեռք վրայ...

Մեծ եղբայր, այսօր ճամփաների վրա Մոսկու կողմից ներգրավում են իրենց զինվորները, մեր հոգեկոնքը յարգանքով հարգում ենք, մեր անմահության համարժեքն ու անոցը սուրբ գործին, կրկին երբ կենդանության մեր գոտանքը չեղարկվի, երբ ի վերաբերման է ի վերջինս մարտիկները մեր անցյալին, կենդանու ներկայի, այդպիսով ամրացնելով հորանքները: Այդ կենսական հորանքներին է դրականորեն ճանաչվում: Ճանաչվում, ապառյան ճանաչվում, բերելով իրենց հոգեկոնքը: Պատեր ու փայտ ճանաչվում են ճանաչվում: Ճանաչվում են ճանաչվում: Ճանաչվում են ճանաչվում:

զործու - կազդի՝ Կարէն Միտոնեան, Միլլա Կ
ծալարեայ պոռտիկեան, Վաղգէն Կաթողիկոսի նե
վ փոխարկ- կալացուցիչ՝ Տիրայր Արք. Մարտիկե
տեղ, հոգ եւ ուրիշներ :

Թողողլարական երգերու գլխադրական
ազգային Հայրենասիրական միջուկը
Վերածնունդած է սփիւռքահայ երգի
խառն Գաթիկոն: Հանդես եկած է նաեւ
խառնային երգչուհի՝ Մարիան Սանտ-
եան, արտասանող՝ Կամո Տէր - Պետրոս
Խան, իմիջանշան, Արարատի ազգագրակ-
ան խումբը:

[illegible]

Cartaire: N° 55935

Commission Paritaire : No 55939

«**ԵՂՕ ՊՄՊ**»-ի

ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

«ԼՈՐՏՈՐՆ ԹԱՅՄՁ»
ԵՐԵՎԱՆԻ
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ
ՄԱՍԻՆ

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

Լեռնուհի Քալապազ օրաթերթի Սկզբնական 15-ի գրական լուսնամանի մէջ ճշմարիտ Մասնաշարժարանի նախընտրած է: Զօղումը յօդուած մը յօդուած է: Զօղումը (Միջանոց - Նախնային) Նախնային զաւարտ, առաջին պահէն, կը շահմանէ Արարատը Մասնաշարժարանի հետ, բռնի լինելու պատճառով չափազանց խելան է, իսկ երկրորդը ապա իրենց պատմութեան պրագմա՞նը:

[illegible]

Հնադարերը եւս կուգան միայն 1921-ին, երբ Հայաստանն արդէն խորհրդայնացած է: 1939-ին Հասարակածն էժմայինէն կը տեղափոխուի Միասնիկեան զր-բաշարան, իսկ 1957-էն այժմեան Հայաս-տանցարանի մտակողուոց շէքքը:

1920-էն 1940-ի մէջ ինկած տարիները Մասնականեան Համար չաա բարեբե-րեցան են: Ինքրաշոյնութեան, չմարի ալ տարիներուն ձեռադրեալու թիւը երեք Հա-տարալ տեղեցած է Հասանիկ Համար 1793-ի:

խղճաւածայիրք մանրամասն կերպով
 Իստի պատմական կարեւոր նշանակու-
 թի ունեցող թանաքներու, առօրեղէն
 ու բաւական ընտելացրու ձայնին թար-
 ամուկներէն ժառին: Կան նաեւ ուրիշ
 էղծովորներու մանրամասն պատմու-
 թի, յօդուք, քրոնիք և ժողովական
 խնդիրներ, որոնցմէ ժողովական շնորհքը
 կան է, - կըսէ յօդուածագիրը, Մ.
 Նախկինցունցիկ Աղունանջի պատմու-
 թներ:

Յողուածին մէջ նկարագրուած են Մա-
սնադարանի տարբեր յարկերը, ցու-
ցադրութիւնները: Ը. Կրեկիփին կը նկատէ
հան որ այստեղ դեռ չատ ձեռագրեր ու-

[illegible]

Հիշատակ փրկեց սոսկանց զինքը ստեղծելով գաղտնի և հստակ քաղաքի օր. շրջապատը, ներկայումս լայն: Մեր պնդանքներուն տարբերությունը օր. քաղաքի և օր. քաղաքի միջև, որովհետև քաղաքացիական պատերազմի 1975 թվականին: Այն ժամ, երբեք երբ հայտնվեցին «ներքին օր. քաղաքի» խնդիրը, ինչ պիտի միջնորդեր 25 հոգու զանազան զինքի օր. քաղաքի մասով: Համար:

Տարբերելու, այս քաղաքի օր. քաղաքի, ստեղծելով ինչ երկուսի միջև: քաղաքի օր. քաղաքի և օր. քաղաքի միջև: Տարբերել, որովհետև քաղաքացիական պատերազմի 1975 թվականին: Այն ժամ, երբեք երբ հայտնվեցին «ներքին օր. քաղաքի» խնդիրը, ինչ պիտի միջնորդեր 25 հոգու զանազան զինքի օր. քաղաքի մասով: Համար:

ԽԱՁԻԿ ՔԻՕՇԿԻՐԵԱՆ

սումնասիրություններն են ու նիթերը
է որ կը պակսին – ընդհանրապէս, ձե-
ռապրորու նութարարութիւնները աւելի
շատ են քան անոնց մասին զրուած քնն-
նադատական ուսումնասիրութիւնները :

[illegible]

Ինկ ներքին զարգացի կերպով փառա-
տանք՝ փառաբարձար նախնանմանությամբ
զարգացություններն ու եկեղեցական թե-
ման տառապանքաբարձությունը կոչվել, սակայն
նկնում է Սկզբնական 10-ի 11-ին Սուրբ
Լուսարան Սուրբ Տաճարի շրջափակում
էլի: Քաղաքային էլ Քաջ փողոցում
այնպիսի էլ էր տալով կարգավորում
է 16-րդ դարից առաջին փողոցային տե-
րին շրջափակում Շրջափակում, ու
այսպիսի նկնումը լայնում է Սկզբնական
Տաճարին: Քաղաքային տանքն առաքա-
ղաքում է Սկզբնական Սկզբնական Տաճար-
ային տանքն առաքաղաքում է Սկզբնական
Տաճարին էլ: Փառաբարձությունը կերպով
նախնանմանությամբ լայնում է առաքաղ-
աքում Սկզբնական Տաճարին լայնում է
Տաճարին լայնում է Տաճարին լայնում է

Մենք գոմարժևն Թաթիջ հատարա -
րանք տալիք. Յարութի Տէր - Սիմոն
նախ աստաղծրեալն (սիմոնիդի)
մէջ զարգայտանաւ տաքնան տաւան
է: Ան տալիք քի զկանաւորաբարձիկնե-
րը քի շարունակէ ճամա Յարութի
ցաղցեղի ճիւղաբիկն եւ շարժուր շ-
ք՝ Բրկովան դրոցեղն մէջ: Ին տուան -
սիրութիկնեղ շարունակեալ ճամադ Ա-
մերիկեան ցաղցեղի ընկերութիւն Ի-
րան արարեալ է զամանակ յառա -
ցում մը: Յոգեմ. Տէր - Սիմոնն ծնած
է Լիւթան, սրբի ընտանեզ Մաղապ -
հանաղորդի փոխադրան է 1967-ին:

Նիկոս - ճՆԲԲԲԲ՝ ձեռնգրվածքաձևանք
Հայկական ծառայության իմ, Արևածա-
ղեր 18, ՊԵՏԵՐԻՍ Բորիսովան Մա-
նուկյան խմբավորումը նախկին սանձե-
րանում էր իրենց պարզեցին հինգադուր -
իկան ընդամանակ յոթնամյա։ Այս ա-
մսիկը Մանուկ Մուրադյան ընկերացի է
Հ. Բ. Բ. Մանուկյան խմբավորումը ստա-
նդարտ է միակ տարիքի Այս Բորիսովանը, որ
Հիշարար էր գտնվել Ամերիկայ։ Ճուշի
թվագրվելը խմբավորումը, աճածություն իրեն -
նե ընկերացիները արտա յոթնամյա ըն-
դամանակ էին։ Օրոշումը բանախարար էլանք է
խմբավորումը չլինումարտա առկա՝ Մ.
Մարիկյան։ Ճուշի՝ Ճուշարարան է խա-
նդան զորան ընկերացիներ։

[illegible]

ՊՈԼԻՍ Պատրարարք Ծնորդք Արքե-
պիսկոսոս Գառնուտեան Եպարք, Սեւ-
տեմբեր 24-ին դասած էր յունական Պաթ-
նոս կղզին ուր էր գտնուի Ս. Յովան-
նէս Առաքարարի վանքը: Ծնորդք Արք-
ապ յանրին 900-ամեակի Նազդիտու-
թիւններուն ժամանակցած է ներկայացը-
նելով Հայ եկեղեցին: Ան այցելուիլուն
թիւ ալ տուած է Աթէնքի Էմբրուսակեան
Սրբայ եկեղեցին:

ᐱᐱᐱᐱᐱᐱ

ՀԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

[illegible][illegible]

ինչի համարժեցիկ, կը հանդարտեց-
 ինք զմեզ, հաշտարաւ եւ քաղցր խոսե-
 լիս իր համար ժողովացիները անմար-
 թութիւններ, ինքնախազ քաղաքացի-
 եւ իրենցիկ այդ անտառայ սիրոյ արտա-
 յայտութիւններէն, ապա խորտակեց իմ
 իր ժողովացիներ Սամբիւնի եւ անկ ա-
 ղամուն իր ժամանկ ինքնիշխան զակ-
 արներ Նահաւ, որ Գարեգին անտերեւի
 հաճութարարիցի հաղորդելութիւնն
 իր զգուշ քաղաքացիներուն եւ քաժի
 քաժակ տարի անցնելը իր տնտեսու-
 իր խաբար անմարտութիւններէն իր
 ինչի եւ իրելու քաղաքի ուղարկել իր
 մայրութեան:

Հիմա կ'առնուք թէ ի՞նչ պիտի փոխ-
 չէք փոխելու: Ի՞նչ պիտի դնեք տեսելու:
 Ի՞նչ պիտի արձակեք: Ի՞նչ պիտի ձեռ-
 գրուէ ի՞նչ հետեւէ: Ի՞նչ պատճառով
 ուսուցչիկ պիտի չիք ի՞նչ անձանց,
 դժգոյշ Գալուստ ու Երզնկայի ի՞նչ գործա-
 յույն տնտեսիկ արտաբերելու: Զ՛ի՞ վե՛
 ճա՛նք, զուրկ կզուրկուէ ի՞նչ տնտէր
 Լաւարտոր, ծառայի՞ Զարգացման Ե-
 ուս երկրակաշիկ արտաբերող արդ-
 յույն Բիւնիման: Գրե՛ք ի՞նչ արտաբե-
 րելու: Տեսախախ զ՛ի՞նչ Արարողութեան: Հե-
 տախախ զուրկ արտաբերիկ ծառայողներու:
 — Եւստիանիոսի արդո՞ւն է: — Ընչ: —
 — Հետախոսելու ի՞նչ մանկապարտէզ, խնո՞ւ-
 ղան էլ ունի ի՞նչ ծառայող անձինք:

դուք Ստեփաննիւն :

- Հեռախօս ունէ՞ք ձեզ մօտ:
- Այո՛, ի՞նչ է կայ:
- Ուշինչ, ուղեցի համարը ստանալ:

Ուրեմն եթէ Գարեգին իր մօտ դար պիտի հեռախօսէր եւ Ստեփանին:

Յանկարձ տարօրինակ թեթևութիւն մը
զգաց, ինչպէս եթէ ապաստարանւած բլլար
ճնշելէ կապանքէ մը: Անուր համարձաւ –
կոթիւնն ժնն էր իր բրածքն եւ հիպոյս
իր կամքէ ուժին վրայ: Բայց այդ բոլո-
րին հետ յոյսը ունէր որ հեռախօսի գոն-
սօ ստիւն Տնէւը իրեն համայն:

Ստեփանն առյուծաժքովը կը հետեւէր կը-
նոջ թափառածներուն սենեակին մէջ եւ
զգաց որ անիկա մտազբաղ է ունէ հակա-
սակին զգալովմով :

— $Uw[\theta]l',$ rwu stq $\delta w j h n l,$ $l' l$
 $l' h \delta s o m:$

ՄԱՅԻՆԻԿԻ յոգնության արտադրատու-
թիւնով ինկա աթոռին վրայ, որ հե-
տքանուէր բռն զէպէ Ստեփաննոս անկո-
զինը:

Դարձեալ իրենց չառած քնիւրը իրարու
հանդիպեցան և աշտ անգամ ՄԱՅԻՆԻԿԻ իր
նովինարը ըստը ուժովը խողկեցաւ:
Կարճեւ տնկողին յունչ ան անցաւ իր
հողին վրայէն, ինչպէս քամիւ ծովու
մը մոպիւրեւէն, դարձնելով զայն սաքսը-
սուն:

(Гупп. 16)

Ի ՅՈՒՆԱՆԿ

Տէր և Տիկին Կատար Գամանեան,
Պր. Հրաչ Գամանեան,
Օր. Իրին Գամանեան,
Բոլորդեան Գալինեան, Էլմայեան,
Պարթև, Պաշտապոյ, Սուրբաբեան քո-
տակները և բարեկամները ցուով կը
ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ - մօր, պար-
տակներ և բարեկամներին՝
Տիկին ՍԻՐԱԿ ՆԱԳՈՒՅԻ
մամը, որ պատահեալ Վիճիկի, Սկո-
տները 30-ին, 74 տարեկանն է:
Թաղամը տեղի կ'ունենայ Ուրբաթ,
Հոկտեմբեր 7, Գալանի զերեցանաւոտ-
նը: Հասցեովը մամը 10-ին, գրան սոջէ:
26 avenue Carnot.
Մախաթը չտեսգործներէ կը խնայուի
ներկայս իրին այլ ճկանով:

12, allée du Prunier Hardy
92220 Bagneux
«ԵԱԻԱՋ» - Մեր ցուակցութիւնները
Գամանեան քննասիրեն:

ՆՊԵՇԱՆԿԱՍ

Տէր և Տիկին Ռոն Զարգեան և զա-
ւակները՝ Իզապէլ և Պրոքսան, Տէր և
Տիկին Անթոն Գրոքիման, Տէր և Տիկին
Յրոնտուս Լիւսարման, Գրիգորի Գրոքի-
ման կը ծանուցանեն թէ հոգեւորական
պաշտան կը կատարուի, Կրակի, Հոկ-
տեմբեր 9, Փարիզի Ս. Յովնանէ-
Սիլվա: Երեկոյն իրենց մօր և մեծ-մօր՝
Տիկին ՊԵՐՆԱ ՈՒԳԱՆԵԱՆԻ
(քննա)՝ խմբին Գալանեան
մահուան Ա. տարեկիցին ի յիշատակ:
Ի գիտութիւն զարգացեալին յիշատակը
յարգողներուն:

Ս. ԵՐԿՆԱՆԿԱՍՄԱՐԻՅԵ
ՓԱՌԻՋ

Եւրաթ, Հոկտեմբեր 8, տուն Է Սրբոյ
Թարգմանաց Վարդապետեան Սրբոյ
Մեսրոպայ, Սոյիշին, Մովսիսի Քեր-
պին, Գալարի Անյարի Փիլիսոփային, Կը-
րիգորի Նանկեպուտին և Ներսիսի Կալեյ-
տայն:

Տուն Է ազգային և եկեղեցական:
Ի յիշատակ Գիտի Նշանկարացի Հայոց
և Թարգմանութեան Սուրբ զրոյ:
Այս առթիւ Փարիզի Ս. Յովնանէ-
Սիլվայի Մայր եկեղեցւոյ մէջ մամը 10-ին
կը մատուցուի պատարագ:
Գատարուիչ՝
ՄԵՍՐՈՊ Ա. ԲՆՃ. ԳԱՐԿՈՅԵԱՆ

ՆԱՍԻ ՌԻՆԵԱՆԱ

Կապույտ Խաչի Գամանի հնչակիւն մա-
նահալը, կամուրջակա Զարմանակի
ցուցադրութիւն մը, Կրակի, Հոկտեմբեր
16, մամը 15-ին, Գամանի եկեղեցւոյ կից
սրահին մէջ:

Վիլենիւ. - Սման Գարսամեան 1000 Յր.-
կը նուիրէ Յետադէմ իր կրթութիւն
Գարսամեանի մահուան առթիւ:

ՊՈՒՐ - Լէ - ՎԱԼԱՆՈՒ - Տիկին Հայ-
կանոյ Մարտիրոսեան կը սիրելի զրոյ՝
Աննա Կրակեանին (ձեռնով)՝ Մանկա-
տարեան յիշատակին 1000 Յր. կը նուիրէ
անոր անրամանիկ «Յետադէմ»:

Տիկին Հերմէն Խաչեանեան 300 Յր.-
կը նուիրէ «Յետադէմ» իր մօր՝ Խանդակի
Գամանեանի մահուան կրկ և անուանիչ:
Կրակի կամեւտանեանի մահուան 14-րդ
տարեկիցներուն ի յիշատակ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՃԱՇ

Կապույտ Խաչի Վիլենի Սման մահու-
նուիրէ տարեկան ճաշը, այս Կրակի,
Հոկտեմբեր 9, կէս օրին Մշակոյթի Տան
մէջ:
Ճաշակին. - 65 տարեկանը վեր հա-
րեակեցեան տանց ճաշարի:
10 տարեկանէ վեր մանուկներուն՝ 30
Քրոնք, շաբաթանոցին՝ 60 Քր.:
Տեղերը ապահովու. համար հետամա-
նել Մշակոյթի Տան, ամէն օր, կէս օրէ
վերջ:
Հեռ. - 74 53 43 80 կամ՝ 74 85 65 39
Սիւզան Կարապետեանի:

Վ Ի Ի Ն

Հոկտեմբեր 9, Կրակի, առաւօտեան
մամը 10-ին, Վիլենի Սէն - Թէոտոր մա-
րան մէջ, պատարագ կը մատուցուի:
Կը պատարագէ և կը քարոզէ Նոյեմբեր
հոգին:
ՃԱՅԻՆ ՎԱՊԱՊԵՏ ԱՆԵՏԻՔԵԱՆ
Գատարուի երգեցողութիւնը կը կա-
տարուի Վիլենի Խորաց զանի կողմ:

Ս. ԳՈՐԱՆՈՒՅԵՐՈՍ
ԱՆՏՈՒԿԻԼ

Մատարգը Նուրիկան տեղի կ'ունենայ,
Կրակի, Հոկտեմբեր 9-ին:
Կը պատարագէ և կը քարոզէ՝
ՆԵՐՍԵՆ Մ. ՎՐԻ. ԲԱԳՈՒՆԵԱՆ,
Ժամկրթութիւն՝ մամը 9-ին,
Գատարագ՝ մամը 10-ին,
Մատարգը Նուրիկան՝ մամը 11-45ին:
Կը հրահանգի Ալֆրէդիկի և շրջակայ
սրտաբաններու ժողովուրդը, որպէսզ
նեղակի զանի առջ հոգեպարզ արա-
բալուքեանց և իր ուխտը կատարէ:

PARTICULIER CHERCHE

PEINTURES DE

AIVAZOVSKY

et

GORKY

TEL : 42 - 42 - 68 - 01

Jeune homme 21 ans souhaiterait
correspondre avec jeune homme
d'origine arménienne vivant aux
U.S.A. pour échanger lettres en
Anglais et établir liens amicaux.

Ecrire à : VAZKEN CHERA
34, rue des Panoyaux
esc. D.
75020 Paris

ԵՐԻՇԱՆԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Ալֆրէդիկի Ելեն Բի-
զանը՝ մանուշիկը, ընդհանուր ժողովի
ըն հրաւիրէ իր անդամուհիները, Կրակի,
Հոկտեմբեր 9, մամը 15-30-ին, Ալֆր-
դիկի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ:
9 ուր տը Մաքսիլա

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Երեւանայի Վարդա-
պետի Փարիզեան Երեւանի բոլոր ընկե-
րակները կը հրաւիրէ մէջ - մանա -
նեղակին ժողովի մը, Ուրբաթ, Հոկ-
տեմբեր 7, Երեւանի մամը 20-30-ին,
Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան մէջ:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ Փարիզի Արշալոյս Թա-
ղանեան մանուշիկը անդամական ժո-
ղովը Եւրաթ, Հոկ. 8, մամը 16-30-ին,
սովորական հասարակական մէջ:

SAMEDI 8 OCTOBRE

U.G.A.B. - LYON

DINER-BAL

ESPACE TETE D'OR

103, Boulevard STALINGRAD

69100 Villeurbanne

GRAND SHOW-MODE
ORCHESTRE

Réservation : DISCOPHILE
81, rue de la République, 69002 LYON (Me Bellecour)
Renseignements : Colette : 78 - 68 - 99 - 15.

L'ASSOCIATION
POUR LA CONSTRUCTION DE L'ECOLE ARMÉNIENNE
D'ISSY - LES - MOULINEAUX

organise un

GRAND GALA ARTISTIQUE

A l'occasion de l'ouverture des travaux de l'école arménienne
d'Issy-les-Moulineaux

LE 29 OCTOBRE à 20h30

au Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux
25, avenue Victor Cresson - ISSY - LES - MOULINEAUX

Sous la haute présidence de son Eminence
l'Archevêque Kude NACCACHIAN
Délégué pour l'Europe du Catholicosut
de tous les Arméniens
et Prêlat des Arméniens de Paris

En présence de :
Mr. André SANTINI
Député - Maire
d'Issy-les-Moulineaux
Ancien Ministre
Mr. Jean-Pierre FOUCHER
Député - Maire
de Clamart

PROGRAMME

- Ensemble AKTHAMAR
- Ensemble instrumental traditionnel arménien
- Direction Jean-Pierre NERGARARIAN
- Chorale de l'école arménienne d'Issy les Moulineaux
- Evelyn ALTOUNIAN
- Agop BADOLIAN
- BEDIK
- MASSIS
- Eliza PEHLIVANIAN
- Rosine TACHDJIAN
- VICKEN
- YERSON

Toute l'équipe de l'UGAB - JEUNES vous convie
à sa
**SOIREE
FLASH - BACK
MUSIC**
le Samedi 15 Octobre à partir de 22 heures
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles — 75017 Paris
Disc-Jockey professionnel
★ AMBIANCE GARANTIE ★
★ NOMBREUX CADEAUX ★
★ COCKTAILS DETONNANTS ★
**l'UGAB - JEUNES : La garantie
d'une soirée réussie.**
PARTICIPATION AUX FRAIS : Membre 60 Frs. Non membre 80 Frs.
Tenue correcte exigée.

Ի ՑԻՆԱԿ

VENDREDIS POUR L'ARMÉNIE

LYON

Տէր և Եկեղեցի Սեբե և Մարի Վերն-
հաւս.
Տէր և Եկեղեցի Փաշ և Օւթիկ Սեւանի.
Խոր ցաւով Կր ճանաչանէ Իրենց ցոյ-
բերուն ժանեք:
ԱՐԱՐԻՍ ՍԵՐԵՆԼԻ-Ի
որ պատահեալ Օրդանաւ 19-ին
և
ՍՈՒՌԱՆ ԱՆՄԵՆԱԻ
որ պատահեալ Սպարաբեր 29-ին:
Յուրաքանչեւ թիւները կատարուե-
ցան ժանեք շրջաններէ մէջ:
Որեւէ մասնագր զրկուած չըլլալով, կը
խնդրուի ներկայիս իրեն այլ նկատել:
Յետագային կը ճանաչուի չորհան-
գիտի պատշաճը:

ՓՈՒՆԱՆ ԴԱՆԿԵՐԱԿԻ

Տիկին Նուարդ Պատմանան 200 Ֆր. կը
նուրիշ ճաշատեղին Տիկին Միշլին Յով-
հաննիսեան - Մարաշի կիսաւրի մասուն
աւթի և խոր ցաւագոյթներէ մէջ:
յայտնի Յովհաննիսեան թանաթները:

ԼՈՒՐԻ ՄԻՋ

ԳՐԻ ՑՈՒՑԱԶԱՆԴԵՍ
ՀԱՅ
ԱՐՈՒՆԵՍԱԳԵՏՆԵՐՈՒ

ՊՐ. ՌԵՇԱՐ ԳԱՅԱՐԵԱՆ

Կախալան
Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ
Ազգային Բնութեան

Լիւրի Ազգային Միութեան
Տիկին ՄԱՍԼԵՆ ԳԱՄԱՆԱՆԵԱՆ

Կախալան

Լիւրիսիայ Տիկին Միշլին

Սիրով կը հրաւիրեն ձեզ հայ ար-
ւեստագէտներու. այս ցուցանալոյն
ընթացքին երեկոյցներ, Ուրբաթ, Հոկ-
տեմբեր 14, երեկոյան ժամը 6-30-ին
Ազգային Տան սրահին մէջ:

Բարձր հովանաւորութեամբ
ՆՈՐԴԱՆ ԵՊԻՍԿՈՓՈՍ ԶԱՎԵՐԻԱՆԻ

Պր. Ֆրանցիսկ Բոլոնի - Վերալու-
ստական և Լիւրի քաղաքական:

Պր. Շառլ Զերնի - Երեկոյան և
Վերալուստի քաղաքական:

Պր. Շառլ Զերնի - Նախագահ
Շրջ. խորհուրդ - Կցուող Լիւրի քա-
ղաքական:

Պր. Փան Փոլիսի - Ուն նախագի
խորհուրդի նախագահ:

Յուրաքանչեւ ըստ և Հոկտեմբեր
14-ին 24, աւելի օր ժամը 3-էն 7-30:

ՎԻՃԱԿԱՆ - Այլ Տիկին Ազգային
Չորհանգիստի կը իրենց ցաւով Գեղարք
մասուն Բ. սարկիսի և անունները
Կախալան Չորհանգիստի մասուն 21-րդ
սարկիսի և յետագայ ճանաչուող նուր-
հաւս. կը ինք. - 100 Ֆր. Լիւրի Ազգային
Միութեան, 100 Ֆր. Ուրբաթ Օրդանաւ
Մարաշի, 100 Ֆր. Կապ. Կաշի, 100 Ֆր.
Կապուր Կաշի Լիւրիսիայ աղջ ճա-
շար, 100 Ֆր. Կապուր Կաշի (ստանդ
ճաշատեղին) և 100 Ֆր. ճաշատեղին:

ՑՈՒՆԱՅԵՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅԻ Աֆրիկայի Եկեղեցի
Կաշի մասնագր, ընդհանուր ժողովի
կը հրաւիրէ կը անդամակները, Կիրակի,
Հոկտեմբեր 9, ժամը 15-30-ին, Աֆրի-
կայի Հայ Մշակուիթի Տան մէջ:
9 ռիւ աղ Մարիս

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅԻ Շրջանային Կարու-
թեան Փարիզեան Շրջանի ընդհան-
րական կը հրաւիրէ մէջ - մասուն -
ճիւղային ժողովի մը, Ուրբաթ, Հոկ-
տեմբեր 7, երեկոյան ժամը 20-30-ին,
Փարիզի Հայ Մշակուիթի Տան մէջ:

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅԻ Փարիզի Ազգային Թա-
ղանքի մասնագրի անդամական Ժո-
ղովը Շաբաթ, Հոկ. 8, ժամը 16-30-ին,
սովորական հասարակութիւնի մէջ:

LES ARMEINIENS
AIDENT
LES ARMEINIENS

A partir du 1er Octobre
Tous les samedis matins de 9h à 12h
PERMANENCE TELEPHONIQUE
(région parisienne)
En appelant au numéro de téléphone
suivant : (1) 46 44 - 21 - 30
Vous aurez un correspondant bilingue
(arménien ou français) qui essaiera de
vous aider dans les domaines suivants :
— DEMARCHES ADMINISTRATIVES :
visas, carte de séjour, cartes de tra-
vail, etc...
— LOGEMENT : si vous cherchez un
logement, téléphonez-nous; si vous
avez un logement à louer, signalez-le
nous.
— EMPLOI : si vous cherchez un tra-
vail, appelez-nous; si vous êtes em-
ployeur, proposez-nous vos possibilités.
Ce service (gratuit) est proposé par
le Pasteur René LEONIAN et des mem-
bres de sa communauté.

A L'APPEL DU COLLECTIF
PAROIR HAIRIKIAN
Rassemblements de soutien
devant le Consulat soviétique
de Marseille
Square Monticelli
tous les vendredis à partir de 19 heures
VENDREDIS POUR L'ARMÉNIE
SOUTIEN AUX MANIFESTATIONS
DE EREVAN

N A R E G
ENGHIEN LES BAINS
L'association NAREG a le plaisir de vous
annoncer que son dîner dansant prévu
initialement le 12 Juin dernier puis an-
nulé en raison des élections, aura lieu le
12 NOVEMBRE de 20 h à 3 h du matin,
Salle des Fêtes d'Enghien, face au Casino.
Réservez dès à présent en téléphonant au :
34. 12. 84. 45
ou au 48. 41. 49. 37

ECOLE ARMENIENNE
DE BAGNEUX-CACHAN
RENTREE 88 — DU NOUVEAU
La Municipalité de Bagneux met à la
disposition de l'ECOLE ARMENIENNE
des locaux permanents.
— ENFANTS SCOLARISES :
Le Mercredi toute la journée
et le Samedi après-midi à partir de 14h
— ADULTES même débutants
et PREPARATION AU BAC :
Cours du soir ou Samedi après-midi
Téléphoner au 46-63-77-70
ou au 46-63-86-42

Jeune homme 21 ans souhaiterait
correspondre avec jeune homme
d'origine arménienne vivant aux
U.S.A. pour échanger lettres en
Anglais et établir liens amicaux.
Ecrire à : VAZKEN CHERA
34, rue des Panoyaux
esc. D.
75020 Paris

INITIATION
A LA SPIRITUALITE ARMENIENNE
KRIKOR BELEDIAN
Le cours se propose d'étudier la spiri-
tualité telle qu'elle se vit et se pense dans
l'Eglise Arménienne, notamment dans le
grand œuvre d'éclaircissement et de sys-
tématisation de la pensée théologique de
St. Nersès Chnorhali (XIIe siècle). Centré
sur une lecture de « L'expose de la foi
chrétienne » de Nersès, mais le débordant
par l'analyse des hymnes, des poèmes
religieux et des lettres encycliques, ce
cours articule l'œuvre pastorale de Nersès
à l'histoire des Arméniens dans le royaume
arménien de Cilicie, aux relations arméno-
byzantines ainsi qu'aux diverses tentatives
de dialogue entreprises par ce père de
l'Eglise Arménienne.

Vendredi de 18 h à 20 h
INITIATION
A L'ARMENIENNE CLASSIQUE
KRIKOR BELEDIAN

Ce cours vise un double objectif :
— initier les étudiants aux principaux
mécanismes de la langue arménienne clas-
sique (le grabar) afin de leur permettre
d'avoir accès aux textes de la littérature
arménienne ancienne :
— leur ouvrir la voie, par une méthode
claire et progressive, à la langue de la
liturgie arménienne traditionnelle, telle
qu'elle est encore pratiquée dans l'Eglise
Arménienne.
Vendredi de 17 h à 18 h
Début des cours (tous les 15 jours)
à partir du 14 octobre

Renseignements et inscriptions auprès du
secrétaire de la Faculté de Théologie
25, rue du Plat, 69002 Lyon
Tél. : 72. 32. 50. 23

Imprimé sur les Presses du Journal «Hatch»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55953

CAROUN
25, rue Paul Vaillant-Couturier
CLAMART
TÉL. : 46. 49. 20. 77
SPÉCIALITÉS ORIENTALES
TRAITEUR
ÉPICERIE FINE
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃՈՇԵՐ — Ամէն տեսակի լիցք (միսով քիւ ձիւով) :
■ Մանրեք, ■ Սաւ-պտրեկ, ■ Միջակով բոլորեք
■ Հերիսա (պապարմաֆոլ), ■ Լաւրիս (ժիւրեկ)
■ Թարամա, ■ Մաւրեպպեկ, ■ Բամի իր տեսակ խորոված (պապարմաֆոլ)
■ Արեւիկան իւր տեսակ անուշեղեն
* ՊԵՏՐՈՆԵԱՆ Հաստատութեան կարգի մը արարեցիներ *
ԸՆԴՈՒ ԽԵՄԻՃՆԵՐՈՒ ՈՒ ԽԱՄԻԳՈՒ ՊԱՏԻՍԵՐԱՆԻՍԻՆ ՃՈՇԵՐԸ
ԿԸ ԳՈՂԱՑՆԵՆ ԱՐԻՆԵՆ ԲՐԱՆՆԻՐԻ ԲԻՄԳԻՐԸ
Pour satisfaire encore mieux notre clientèle, nous nous sommes dotés d'une
cuisine de 85m² avec une installation moderne.

LES VENDREDIS DE LA QUATRA
SALLE GAVEAU - SAISON 88/89
Vendredi 21 OCTOBRE à 20 h 30
CYCLE MOZART / CONCERTOS
Piano — Violon — Harpe — Flûte — Deux Pianos
D. ATAMIAN — J. TER-MERGUERIAN
M. LARRIEU — S. MILDONIAN
A. PETROSSIAN — R. PETROSSIAN
Vendredi 9 DECEMBRE à 18 h
FOND S QUATRA
EXPOSITION D'ARTS PLASTIQUES
Vernissage au Siège de la Quatra
Samedi 10 DECEMBRE à 20 h 30
BIENNALE QUATRA 88
Grand Concert de Gala
AKIKO EBI — ANI KAVAFIAN — S. MILDONIAN
LISZT — KHATCHATURIAN — FRANÇAUX
Dimanche 11 DECEMBRE à 19 h 30
Table Ronde / Cours d'interprétation
24 Etudes de F. CHOPIN
Dimanche 11 DECEMBRE à 17 h
CONCERT DE L'APRES-MIDI
RECITAUX DES SOLISTES
KARINE GEORGIAN — ANI KAVAFIAN
SUSANNA MILDONIAN — AIDA MOURADIAN
Samedi 4 FEVRIER à 20 h 30
CYCLE PIANO ROMANTIQUE
Oeuvres pour piano et orchestre / CHOPIN
A. EBI — A. MOURADIAN — A. PETROSSIAN
Vendredi 3 MARS à 20 h 30
CYCLE GRANDS ET JEUNES SOLISTES
A. HAROUTYUNIAN — S. HAKYAN
C. S. MUKHALIAN — H. SURMELIAN
Vendredi 19 MAI à 20 h 30
CYCLE HOMMAGE
A UN COMPOSITEUR
Musique de Chambre / ARNO BABADJANIAN
TRIO QUATRA
Sympathisants de la QUATRA, demandez
un ABONNEMENT INDIVIDUEL POUR TOUTE LA SAISON
Prix des places: Orchestre 1.000 F, Ire Balcon 750 F, IIme Balcon 500 F
Siège Quatra : 3, rue des Sts. Pères, Paris (VIe) — 42. 60. 74. 78
Salle Gaveau : 45, rue La Boétie, Paris (VIIIe) — 45. 63. 20. 30

[illegible]

Մ. ՊԶԱԲՃԱՆՆ

Ուսման համար, սպանություն են հրապարակում
ձրույթների մը ընթացքին:

ՖԻՆԱՆՍԻ Ֆրանսական պետություն
իսկան (Ս. Բաժանում) Բրիտանական
Լիդի դժմ Ֆուլլոնի յայնքան Լիդի
Կենտրոն Նշանակին Երբեք Առատություն:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE
Section de Lyon ARAX
à l'occasion de son 60ème anniversaire

Grand Diner-Dansant

sous la Présidence d'honneur de
M. et Mme ARMAND BAHADOURIAN

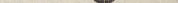
dans les Salons de l'Hôtel Terminus, 12, cours de Verdun, Lyon 2^e
Samedi 22 Octobre à partir de 20 h 30

animé par l'orchestre Paros avec sa chanteuse de classe internationale

Prix : 250 F
Tenue correcte exigée

Réservations 78 23 54 00
78 75 90 30

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» — 83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commission Paritaire: N° 55636

ՓՈԽԱՆ ԵԱԿԵՐԱՍԿԻ

ՏԵՍԻՆ. - Տէր և Տիկին Յովհ. Հարթ-
եան իրենց շիրիկ ժողովի քարտիքով
Միլիան Ներիկեանի մասնուն առիթով,
գիտան ծաղիկի կը շաղկեր 500 Ժր-
ԵՅԱՄԱՅԻՆ և 500 Ժր. Լիոնի Հովիթի
Տիրան Փափկեան, ամենօրեայ ամենա-
պարտականքն:

Տիկին Արմենուհի Գեւորեան 100 Ժր-
կը շաղկեր Կապոյտ Ուսէյի Միլիան ԵՅԱ-
պափկ մասնուն առիթով (ստանալ ԵՅԱ-
նալիքն):

ԵՆՐՈՆԱԿԱԼԻՔ

Փրանսահայ Կապոյտ Ուսէյ Լիոնի Ա-
բաբո մասնունիչը շնորհակալութեամբ
ստացանք և Հետեւեալ շաղկարուստներն
ները:—

Տէր և Տիկին Ժորժ Մամաճ 200 Ժր-
իրենց ժոր յիշատակին, Տէր և Տիկին
Արապեան 100 Ժր., Արամեան Լիոն
ժամանակ երախաներուն համար սրտած
հաշիւ առիթով այս նպատակին համար՝
Տէր և Տիկին Վարդան Մարգարեան
1-000 Ժր. Տէր և Տիկին Մարգի Յովհ-
անեան 500 Ժր., Տիկին Միգուհ Տիւր-
անեան 500 Ժր., Պր. Միսաք Մելիք 200
Փրանք, Տիկին Շահան Պրիլորոմբ
200 Փրանք, Տիկին Քարպիտ Մարգարեան
100 Փրանք, Տիկին Կիւրաք Քալիթ 100
Փրանք և Տիկին Գերուհի Քալիթեան
100 Ժր.:

Փ Ա Ր Ի Զ

ՎԵՐԱԿՈՒՄ ՄԱՐ ԵԿԵԼԵՆԻՈՅ
ԿԻՐԱԿՈՐԱՅ ՄԱՐԱԿԱՐԱՅԵՅԻ

Ներկայիս կը ծանուցանենք թէ Փա-
րիզի Հայոց Մար Եկեղեցւոյ Կիրակոսե-
այ Մանկապարտէզը կը վերաբացուի:
Կիրակի օր, Հոկտեմբեր 16-ին:

Աղբաւի, Կիրակի օրեր, ժամը 10-էն
մինչեւ 12, Մար Եկեղեցւոյ յարակից աղ-
բաւին մէջ, 15 իւր ժամ — Խուժով, Փա-
րիզի Տար, 3-էն մինչեւ 10 տարեկան մա-
նուկներուն համար Մանկապարտէզ Կը
գործէ՝ պատահաբաւութեամբ Տի-
կին Մարգի Մարգարեանից, ուր կ'ու-
սուցանեն շաղկեր լեզու, արժեքներ, հայ
երգ ու նման այլ գիտելիքներ՝ շնորհի
մանկապարտական ըրող յարգաւորական —
ներուն:

Կը թելադրուի ծնողներուն կանխա-
արձանագրել իրենց զաւակները Հետեւա-
յնելով՝ Տիկին Մարգարեանին:—

45 — 25 — 87 — 67
կամ՝ Եկեղեցւոյ դիւանին:—
43 — 59 — 67 — 03

Կոչ կ'ընենք ծնողներուն, որպէս իւ-
րենց զաւակները անպատճախ, առանձնա-
կապով Մար Եկեղեցւոյ Կիրակոսեայ տնի Ման-
կապարտէզը՝ Առիւթ առիթի մէջ և նաեւ
ծնողներուն համար, որպէսզի մինչ
իրենց մանուկները կը ժողկան իրենց
կան հայտաբերութիւնը, իրենց այ պիտի
կարենան սիրով և քաջամարմնեամբ
մասնակցել Եկեղեցւոյ Կիրակոսեայ Պա-
տանուհիներուն:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԼՅՈՒՆԻ
ԿԻՐԱԿՈՐԱՅ ՓԱՐԼՆԵՐԱՅԻ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐ ԵԿԵԼԵՆԻՈՅ

Ներկայիս կը ծանուցանենք թէ Փա-
րիզի Հայոց Մար Եկեղեցւոյ Հայերէն
Լեզուի Կիրակոսեայ Դպրոցներէն
Հետեւեալ են՝ Ապրիլի 18-էն ի վեր:

Հայերէն լեզուի և գրականութեան,
Հայ Եկեղեցւոյ ու Հայոց Պատմութեան
գաղութագրական՝ Նախադասութեան կամ
Երկրորդական կարգաւոր յանձնարող մեր
գաղանկներուն համար սակի կ'ունենան
Կիրակի օրեր, ժամը 9-էն մինչեւ 12, Ա-
ռաբորդարանի սրահներուն մէջ՝ 15 իւր
ժամ — Խուժով, Կիրակի Տար, պատաս-
խաբաւութեամբ ուսուցչուհի՝ Օրիոր
Սիլվա կ'ընեն:

Արձանագրելիք՝ Հետեւալիցով Օրիոր
Սիլվա կ'ընեն:

43 — 02 — 29 — 65
կամ՝ Եկեղեցւոյ դիւանին:—
43 — 59 — 67 — 03

ԳԻՒԱՆ ԵԿԵԼԵՆԻՈՅ

ՀՈԳԵԱՄԳԻՍ

ԵՒ ՀՈՐԻՃԱՆ

Փրանսահայ Կապոյտ Ուսէյ Շալիի
մասնունիչը հոգեհանգիստին պաշտոն
կատարել կուտայ իր ողբացալ անգամ ին-
քուն յիշատակին, Կիրակի, Հոկտ. 16-ին,
Ս. Գրիգոր Լուսաւորելի Եկեղեցւոյ մէջ:

ԵՆՐՈՆԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Ուսէյ Գեւորի Նալիկի մասնա-
Տիւրք կողմակցութեամբ և շարժական
ներկայացում մը, Կիրակի, Հոկտ. 16,
ժամը 15-ին, Եկեղեցւոյ կից սրահ:

ԼՈՒՆԻ ՄԻՋ

40Ի ՏՈՒՑԱՀԱՆԻԷՍ
ՀԱՅ
ԱՐՈՒԵՍԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Պր. ԹԻՄԱՆ ՂԱՋԱՐԵԱՆ

Նախագահ

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ

Ազգային Միութեան

Լիոնի Ազգային Միութեան

Տիկին ՄԱՐԿԵՆ ՊԱՄՍԵԱՆԵԱՆ

Նախագահուհի

Լիոնեայ Տիկնայ Միութեան

Սիրով կը հրաւիրուի ձեզ հայ ար-
ւեստագետներու այս ցուցահանդէսին
բացման Երեկոյթին, Որբաթ, Հոկ-
տեմբեր 14, երեկոյան ժամը 6-30-ին
Ազգային Տան սրահին մէջ:

Բարձր հովանաւորութեամբ

ՆՈՐԱԿԱ ԵՐԿՐԱՊՈՐՈՂ ԶԱՎԱՐԵԱՆ

Պր. Փրանսահայ Քալիթի — Մերաւու-
տան և Լիոնի թաղապետ:

Պր. Շառլ Հերիքի — Երեւոյիսան և

Վիլիզորդանի թաղապետ:

Պր. Շառլ Պէրոտի — Նախագահ

Երբ. Խուրճուր — Կցող Լիոնի գա-
ղապետին:

Պր. Ժան Փոլլիքի — Ռոն ճանաչի

խորհուրդի նախագահ:

Ցուցահանդէսը բաց և Հոկտեմբեր

14-էն 24, ամէն օր ժամը 3-էն 7-30:

ՄԵՆ-ԹԵԹԻՆ
Ս. ՍԱՀԱԿ-ՄԵՆՈՐԻ
ՄԱՏԱՍՈՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մեն — Փերմի Ս. Սահակ — Ս. Մարտի
Եկեղեցին կը տանալով իր լիոնեան
ՏՏ-րը և անուանուիչութեան 56-րդ տա-
րեկութիւնը, Հոկտեմբեր 16-ին:

Այս առիթի կը կատարուի հանգիստ
պատարագ և հոգեհանգիստ, հոգեին —
րուն համար Եկեղեցւոյ հիմնադիրներուն,
լիոնեան յանձնախմբի, թաղական
խորհուրդի, օմանակ Տիկնայ Միւ-
նեան անդամ — անդամուհիներուն, և
ըրող անոնց որոնք նիւնայեւ, բարո-
յապէս և քիչեղապէս աստարտ են և
կեղեցւոյ լիոնեան և առ յաւառ բա-
նուած մեղքէ:

Կատարուի կը մատուցանել և կը բա-
րոյշ:

ԳԻԻՏ ԱՐԲ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ
Արտիստական Երաժշտի
Հայապատկան Պատուիրակ

Փարիզի Հայոց Առաջնորդ

Յուսարտ պատարագի, սակի պիտի ու-
նենայ օրհնութիւնը մատուցել և այսպէս
հոգեհանգիստ:

ՆԱԿՏ ՈՒՆԵԱՆ

Կապոյտ Ուսէյ Գեւորի — Բաւանի Հ.
Բաւանեան մասնախմբի պարահանդէսը՝
Նոյեմբեր 5-ին:

Մանրամասնութիւնները յետագային:

ՄԵՆ - ԹԵԹԻՆ
Ս. ԳԻԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՅ

Հոկտեմբեր 16, Կիրակի, առաւտեան
ժամը 10-30-ին, կը մատուցուի պատա-
րագ:

Կը պատարագել և կը քարոզել, հոգեին

հոգիէ՝

ԶԱՏԻՔ ՎԱՐԴԱՆԵՏ ԱՌԵՏԻԲԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՅԵՏԻ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻՆ ՎԵՐԵՆ ՍԵԱՆ ժաման-
հալի ժառանգութիւնը ընդհանուր ժողովի
կը հրաւիրել իր անդամ — անդամուհիները
Հոկտեմբեր 14, Որբաթ, Երեկոյան
ժամը 8-ին, Մշակույթի Տան:

9 իւր տիւ Սիւր

EN HOMMAGE A
HENRIK MALIAN
L'UNION CULTURELLE FRANÇAISE
DES ARMÉNIENS DE FRANCE
— U.C.F.A.F. —
section
d'Asnières, Bois-Colombes, Colombes
présente

DIMANCHE 16 OCTOBRE à 16h précises
(ouverture des portes à 15h30)
SALLE MUNICIPALE JEAN RENOIR
35, rue du Général Leclerc
Villa des Aubépines
(tout près de la gare de Bois-Colombes)

2 films du grand cinéaste arménien
récemment disparu
LA GIFLE
film en couleur, version originale
sous-titres français
ET SON CHEF-D'ŒUVRE
LE TRIANGLE
version originale, non sous-titrée
avec
Sos SARKISSIAN, Armen DJIGARKHIAN
Mher MEGERDITCHIAN

Prix des places : 50 F
entrée gratuite pour les enfants de l'école
Réservation des billets :
Daniel DJIGMEJIAN — 47 81 09 72
et auprès des membres de l'UCFAF

Le bénéfice de cette matinée
sera versé à la campagne nationale
"SOLIDARITE REFUGIES KARABACH"

MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE DE MARSEILLE
organise une exposition
ARMENIE
3000 ANS D'HISTOIRE

du 12 Octobre au 19 Novembre
à la Chambre de Commerce et d'Industrie de Marseille (La Canchière)
avec la collaboration
du **CONSEIL REGIONAL PROVENCE - ALPES - COTE D'AZUR**
sous le haut patronage de
ALAIN POHER, Président du Sénat
et **JACK LANG, Ministre de la Culture**

avec le concours de :
**Conseil Général des Bouches du Rhône, Mairie de Mar-
seille, Direction Régionale des Affaires Culturelles,
Chambre de Commerce et d'Industrie de Marseille,
Centre Municipal d'Information, Congrégation Mekhitariste
de Venise, Fondation Calouste Gulbenkian, Institut Say-
balian des Etudes Arméniennes, Fondation Nourhan
Fringhian du Musée Arménien de France, Banque Bon-
nasse, Banque Martin Maurel, Société Marseillaise de
Crédit, Caisse d'Épargne Ecureuil des Bouches du Rhône
et de la Corse.**

Inauguration : **Vendredi 14 Octobre à 18 heures 30**
Musée ouvert tous les jours de 9h. à 18h. (entrée gratuite)

■ **Conférence** à la Maison de la Culture Arménienne
(12-14, rue St. Bazile)
Samedi 15 Octobre à 21 heures
● **Les historiens arméniens** par J.-P. MAHE
● **La Diaspora arménienne** par G. CHALLAND.

Կիտի փորձարկուի 65 տեղով մարզատար կառույց: Փոխադրամիջոցի համակարգը համապատասխան շինութիւններով ապահովելու համար կը կառուցուի յատուկ գործատուն:

Փորձարարական տեղամասը եւ գործատու շարքը կը շարունակուի մինչեւ 1991-ին: Ընթացիկացր պիտի համար միմեկէ Սիւնան:

taire: N° 55935

(Շաբ. Ա. Էջէմ)

կանոնական ու խցին՝ չեն խաղաղում
արդեօք մեր դատաւորներն ու միւս տն-
խան աւարները մեր ընդհանուր գոր-
ծին :

... Վեր, մենք կարգապահութի կողմ-
նակց ենք միայն զիջաւոր չէլոր մենք
զնոսմ ենք թաղապահութի մեկնութիւնը վը-
րալ, մարդկանց համոզելու, վաւերացու-
նանապարհի կէտի շարժելու եւ պահելու
միայն :

... Վեր ուժը համոզելն է, տկար
համարութիւնը : Մենք Կերտական հո-
մախում ընդհանրապէս հանդէս ենք
զալիս Կերտականութիւնների այսպէս
ասած մարդկանցման օգտին :

... Վերտում մեզ մեծ, բարդ գոր-
ծեր են սպասում : Մենք գրանք գրու-
նքներ ենք, կընք ենք ուժերը յատուած
լինեն :

Վերջ շատ բանի կը հասնենք, կընք
Հանրապետութեան կոմիտեաները լի-
նեն համախառնած, մոգովորբք՝ միա-
նական :

Դիմ հայրենակցներ, հնչեց զրան եմ
կոչ տնոս բոլորիդ :

ՀԻՄՆԱԳԱՆՈՒՄԻ ԿԸ ՓՆՏՈՒՄԻ

Փարիզի Ազատամեծ Քնդակ-
ցութիւնը Կոմիտէի կը Հանդատեն Տնոս
համար կը փնտէ հիւանդապահութի
մը (պէ հիւանդապահութի մը) օր Պետո-
կան Կիւլալիսի ունենայ :

Հետաձայնել տնորեն՝ Պր. Ա. Ֆե-
սճյան, 39 - 85 - 24 - 24 թիւի,
աշխատութեան մասկուտն, մասա-
րութիւն առնելու համար :

L'Ass. Arménienne d'Aide Sociale
recherche pour
sa Maison de Retraite de Gonesse
une infirmière (ou infirmier)
diplômée d'Etat

Prrière de téléphoner à M. Fesdjian
au 39 85 24 24 aux heures de bureaux
pour rendez-vous.

Imprimé sur les Presses du Journal «Hareatch»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935

1928 — 1988
L'EGLISE EVANGELIQUE ARMENIENNE
d'ISSY LES MOULINEAUX a 60 ANS

CEREMONIE ANNIVERSAIRE

DIMANCHE 23 OCTOBRE à 15 h
L'EGLISE FETE SES 60 ANS

● HISTORIQUE (passé présent et avenir)
Témoignages
Chants, musique

● LACHER DE BALLONS
● RECEPTION

28, av. Bourgain, Issy les Moulineaux
tél. 47 36 02 50

TERRE & CULTURE à MARSEILLE

LA CROIX BLEUE (section ville)
et l'ORGANISATION TERRE et
CULTURE ont le plaisir de vous
inviter le Samedi 22 Octobre à
20h30 (précises) à la Maison de la
Culture Arménienne, 12-14, rue
Saint Bazile, à une

SOIREE D'INFORMATION ET DE SOUTIEN

qui se tiendra autour d'un
DINER - COCKTAIL

Cette soirée sera l'occasion pour
l'Organisation de vous présenter
les derniers travaux de sauvegarde
et de restauration entrepris dans
la région de Kessab (Syrie) et en
Iran du nord durant les Campa-
gnes 1987 et 1988

Vous pourrez également découvrir
le dernier film réalisé durant l'été
1987 à Kessab

ԴԵՊՈՒՆ

«RETOUR VERS LA TERRE»
35 minutes - couleur
sous-titres français

ՓՈՒԼՆ ԵՄԿԵՐԱՄԱԿ

Տիրիւ ԱՐԽԱ ՂԱԶԱՐՅԱՆԻ

մասնաւ առթիւ -

Տեղիւ Արթիւ Գարաշան 150 իր-
կը նուիրել Ստեփն - Մարտիան Վար-
դապահի (ստանալ «Երանայէն» եւ 150
Քրանք «Երանայէն» :

YAN'S CLUB CAFÉ-THEATRE

le Théâtre Arménien KISSANI
présente au Yan's Club
les 4 et 5 novembre à 21 h 30

une comédie à Sketches
«CHANOV, SHAKESPEARE
ET LES AUTRES ...

SONT TMOINS»

Création Kissani

Entrées : 120 F (Places limitées)

YAN'S CLUB

5, avenue Reille — 75014 PARIS
tél: 45 89 20 48

JERANIAN

QUARANTE ANS DE PEINTURE

exposition

du 11 octobre au 12 novembre

GALERIE

DU FAUBOURG SAINT-HONORE

172, rue du Faubourg Saint-Honoré
75008 Paris Tél. 42 89 13 01

L'ASSOCIATION
POUR LA CONSTRUCTION DE L'ECOLE ARMENIENNE
D'ISSY-LES-MOULINEAUX

organise un

GRAND GALA ARTISTIQUE

A l'occasion de l'ouverture des travaux de l'école arménienne
d'Issy-les-Moulineaux

LE 29 OCTOBRE à 20h30

au Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux
25, avenue Victor Cresson — ISSY-LES-MOULINEAUX

Sous la haute présidence de son Eminence

l'Archevêque **Kude NACCACHIAN**

Délégué par l'Europe du Catholicoat
de tous les Arméniens

et Prélat des Arméniens de Paris

En présence de :

Mr. André SANTINI

Député - Maire
d'Issy-les-Moulineaux
Ancien Ministre

Mr. Jean-Pierre FOUCHER

Député - Maire
de Clamart

PROGRAMME

- Ensemble AKTHAMAR
- Ensemble instrumental traditionnel arménien
- Direction Jean-Pierre NERGARADIAN
- Choral de l'école arménienne d'Issy les Moulineaux
- Evelyne ALTOUNIAN
- Agop BADOLIAN
- BEDIK
- MASSIS
- Elye PEHLIVANIAN
- Rosine TACHDJIAN
- VICKEN
- YERSO

LES VENDREDIS DE LA QUATRA

SALLE GAVEAU - SAISON 88/89

Vendredi 21 OCTOBRE à 20 h 30	CYCLE MOZART / CONCERTOS Piano — Violon — Harpe — Flûte — Deux Pianos D. ATAMIAN — J. TER-MERGUERIAN M. LARRIER — S. MILDONIAN A. PETROSSIAN — R. PETROSSIAN
Vendredi 9 DECEMBRE à 18 h	FONDS QUATRA EXPOSITION D'ARTS PLASTIQUES Vernissage au Siège de la Quatra
Samedi 10 DECEMBRE à 20 h 30	BIENNALE QUATRA 88 Grand Concert de Gala AKIKO EBI — ANI KAVAFIAN — S. MILDONIAN LISZT — KHATCHATURIAN — FRANCAIX
Dimanche 11 DECEMBRE à 10 h 30	Table Ronde Cours d'Interprétation RECITAL AKIKO EBI 24 Etudes de F. CHOPIN
Dimanche 11 DECEMBRE à 17 h	CONCERT DE L'APRES-MIDI RECITALS DES SOLISTES KARINE GEORGIAN — ANI KAVAFIAN SUSANNA MILDONIAN — AIDA MOURADIAN
Samedi 4 FEVRIER à 20 h 30	CYCLE PIANO ROMANTIQUE Oeuvres pour piano et orchestre / CHOPIN A. EBI — A. MOURADIAN — A. PETROSSIAN
Vendredi 3 MARS à 20 h 30	CYCLE GRANDS ET JEUNES SOLISTES A. HAROUTOUNIAN — S. HAKICVAN C. S. MUKHALIAN — H. SURMELIAN
Vendredi 19 MAI à 20 h 30	CYCLE HOMMAGE A UN COMPOSITEUR Musique de Chambre / ARNO BADJADJIAN TRIO QUATRA

Sympathisants de la QUATRA, demandez
un ABONNEMENT INDIVIDUEL POUR TOUTE LA SAISON
Prix des places: Orchestre 1.000 F, 1er Balcon 750 F, 2ème Balcon 500 F

Siège Quatra : 3, rue des Sts. Peres, Paris (VI*) — 42. 60. 74. 78
Salle Gaveau : 45, rue La Boétie, Paris (VIII*) — 45. 63. 20. 30

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ապստանութեան եւ յապաշտանի շարքերին նուիրումս ընդհանուր ժբ պատասխանսն էր իմէին Աւետեան, Զրեան - Քեթիկոսի մը, Հովհաննէսի 15-ին, Ժամբ 11-էն 12-ը: Ընդհանուրմ եւ հետաքրքրական շարքերում ժբ տրու, իրենց մասնակցութիւնը բերած էին Անահայտ Տէր - Միհրանեան, Նշան Սարգսեան, Գրիգոր Գրիգորեան, Տաթև Սևրիյանեան եւ Խ. Քէչեկեան:

ԵՆՐԶԱԿԱԼԻՔ

ՀՈԳԵԱՆԳԻՍԵՍ ԵՒ ՀՈԳԵԱՆՇ

ԵՆՈՒ - Պր. Երեմիա Բարսեղեանի, Տէր և Տիկին Ժորժ Բարսեղեանի և աղջիկ՝ Նոմայի,

Տէր և Տիկին Յոս Գեորգեան և զաւակը՝ Միշէ - Փարիսի,

Տէր և Տիկին Սերժ Գեորգեան և զաւակը՝ Օլիվիէ,

Տէր և Տիկին Լուսին Բաճմարեան,

Տէր և Տիկին Նուբար Իմէդեալյան,

և բոլոր պարգևատրուելի խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց փոքր, մեծ, մեծ-մօր, մօրեգործիքներ և ազգականներ՝ Տիկին ԵՐԵՄԻԱ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆԻ և Տիկին ԵՐԵՄԻԱ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆԻ (Նոմա) Զամաթի (Մալան) մասը, որ պատահեցաւ Հոկտեմբեր 13ին, 84 տարեկանին:

Եուրոպականութիւնը կը կատարուի Երեւանի մէջ, Հոկտեմբեր 18, մեծ-10-ին Երեւ Ս. Խառնածածին Եկեղեցին:

Մասնագ չստացողները կը խնդրուի ներկայանալ իրենց այն նկատելով:

«ՅԱՆՈՒՆ» - Մեր ցաւակցութիւնները Պր. Բ. Գարսեղեանի մասին եւ ընտանիքին:

ԵՆՐԶԱԿԱԼԻՔ

Անփորձիկ Ս. Պօղոս - Պարոն Եկեղեցի շնորհակալութեամբ ստացած է - Երուանդ Գապարեանի մասնաւոր քառասուններէ առթիւ՝ Տիկին Արշալույս և Օրորդ Լուիզ Գապարեան, Տէր և Տիկին Արմա Գապարեան 500-ական Քր. Բարսեղ, Պր. Օսանէն Տափեր 500 Քր., Նոյն առթիւ՝ Տիկին Ֆիդոյե Աղապարի - Լուսին Երեւոյ մասնաւոր առթիւ՝ 500 Քր. Բարսեղ, Փօքէճ Տափերեան 500 Քր., Նոյն առթիւ՝ Լուսին Ուն 200 Քր. Եկեղեցւոյ պատշաճութեամբ, Պր. Փափաղեան 100

ՎԱՐՈՑԻՆ

ՀԱՂԱՐԳԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ

Յուլիս 14-ին 150-000 Քրանի նոր փոխանցումը կը կատարուի միջազգային Միասնական Բանկին:

Յարց տալուամբ զուտար այսպէսով կը հասնի 838-000 Քրանը:

Գոյեղբ Էլեան, որ այս զուտար կ'օգտագործուի միայն մանուկներու յատուկ ծրագրերի համար՝ կը իրաւաւ - լակ, առողջապահական յայտարար, բըժշկական խնամք, Լուսին:

Վերջին փոխանցումներէն զոյգացած զուտար պիտի գործածուի զարգացական վերանորոգում այսինքն Հոկտեմբերի կէսին սկսելով:

- Առ ի յիշեցում յայտնենք, որ՝
- 1- 1500 մանուկներ ստացած են կրթա-բնակ:
 - 2- Բոլոր երախտները, ստանց քաղա-ստեմբան, չեղկաշտայով Օդոնթեան Սաշի բնիկը - բժշկական կեդրոնը կըր-նան բժշկական բոլոր խնամքները ստա-նայ:
 - 3- 1950 տնկար բնակարաններու երա-խտներ ստացած են անդամներ իր օրոն-ներ:
 - 4- 200 անդամներ կ'որոն յատկապ - ան է խոյ և Համբարում զարգացին:
 - 5- Գնում է անգլի քննութեան պը-ծիք մը և հայկական վարժարաններ յա-նախող բոլոր մանուկները այսպէսով պի-տի անցընեն անգլի պարագայի տա-րեկան քննութիւնը:

ՀԻՄՆԱԳԱՐՈՒՄԻ ԵՒ ՓՆՏՈՒՄԻ

Փարիսի Ազգայնական Ընկերակո-ցութիւնը Գոնէի իր Հանգստեան Տան համար կը փնտռէ հիւանդապահուիչ մը (կամ հիւանդապահ մը) որ Պետու-կան վկայական ունենայ:

Հետաձգելի տարեկէ՝ Պր. Ա. Ֆե-սանի, 39 - 85 - 24 - 24 Բիւի, աշխատութեան մասերուն, փամպը-րութիւն անդերը համար:

L'Ass. Arménienne d'Aide Sociale recherche pour sa Maison de Retraite de Conesue une infirmière (ou infirmier) diplômée d'Etat

Prière de téléphoner à M. Fesdjian au 39 85 24 24 aux heures de bureaux pour rendez-vous.

Տէր և Տիկին Փիլի Թերզեան, Տէր և Տիկին Աւետի Գեղեցիկ, Արփի Գո-տորեան և Խոսեօնար՝ Պր. Արման Օ-սանէն, Սարո Տէփեղեան, Բաֆի և Արման Գեղեցիկ, Տէր և Տիկին Գրիգոր Լապարեան և զաւակը՝ Արտուր, իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտ-նեն բոլոր անոնց որոնք փոխան ծաղիկ-պատկեր նուերեցով, անձամբ թէ դրո-ւր ծանուցելով իրենց փոքր աղջիկ՝

Տիկին ԱՆՈՒ ՂԱՋԱՐԵԱՆԻ մասնաւոր առթիւ:

Այս տխուր առթիւ, իրենց սիրելեղ մօր յիշատակին, Տէր և Տիկին Փիլի Թերզեան 400-ական Քրանը կը նուիրեն Հետեւեալ Հաստատութեան - Փարիսի Ս. Յովհաննէս - Միլիտի Եկեղեցի, Կեդ-րական Սանուց Միութիւն, Ազգաստ-լան, Դարգասար Տիկնայեղ վարժա-րան, Սեպիւր՝ շարքաւորներ (ստա-նայ «Եստակէն») և «Եստակէն»:

Իր սիրելի քրոջ յիշատակին, Պր. Գրիգոր Լապարեան 4000 Քրանը կը նուիրէ Մար-տիկ Սարգսոյ Եղբայրեան Հայ Բարե-կարծարանին (ստանայ «Եստակէն»):

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Տիկին ԱՆՈՒ ՂԱՋԱՐԵԱՆԻ մասնաւոր առթիւ -

Ֆրանսայի Գրողներու Ընկերակո-ցութեան 200-ական Քր. կը նուիրեն Փիլի Թերզեան և Զուլայ Գապարեան:

ՎԸ ՓՆՏՈՒՄԻ

Մարտի Գոյեղի Լապարեանի կը փնտռէ իր մօրեղբոր զաւակները - վարպա Մարտիրոսի վարպաւորներ, փոքր Մարտիրոսի վարպաւորներ, իրենց մօր անունը՝ Արշալույս է, պիտի փնտռուի այլ Արշա-լույսի աղջիկն է, վարպաի և Ժաքի հո-րեղբոր:

Հասցէ - Երեւան 375001

Նախաճաշական փողոց 102 Դ. Բնակարան 29

Հեռախոս - 52 - 75 - 12

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE
organise une exposition

ARMENIE 3000 ANS D'HISTOIRE

du 12 Octobre au 19 Novembre
à la Chambre de Commerce et d'Industrie de Marseille (La Canebière)
avec la collaboration
du CONSEIL REGIONAL PROVENCE - ALPES - COTE D'AZUR
sous le haut patronage de

ALAIN POHER, Président du Sénat
et JACK LANG, Ministre de la Culture

Musée ouvert tous les jours de 9h. à 18h. (entrée gratuite)

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE
Section de Lyon - ARAX

à l'occasion de son 60ème anniversaire

Grand Diner-Dansant

sous la Présidence d'honneur de
M. et Mme ARMAND BAHADOURIAN

dans les Salons de l'Hôtel Terminus, 12, cours de Verdun, Lyon 2e
Samedi 22 Octobre à partir de 20h 30

animé par l'orchestre Paros avec sa chanteuse de classe internationale
Prix : 250 F Réservations 78 23 54 00
Tenue correcte exigée 78 75 90 30

Imprimé sur les Presses du Journal «HATCH» - 83, Rue d'Hautville - 75010 Paris
Commission Paritaire: N° 55035

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE
D'ALFORTVILLE

Rencontre avec,
GERARD CHALIAN D
à l'occasion de la parution
du numéro spécial des
«TEMPS MODERNES»
ARMENIE - DIASPORA
Mémoire et modernité
en présence de l'un des auteurs
ANAHID TER-MINASSIAN
Samedi 22 Octobre à 20h 45
Présentation. Signature

MCA 9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
tél : 47 36 55 89

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Մարտիկի Աւետիկեան բոլոր իրենց մօրեղբոր՝ Գալարի և Սարայի անունա-նուր յիշատակին հետեւեալ նուիրենք
բոլոր են 400 Քր. Մարտիկի Համազգա-յիկի զոյգերին, 300 Քր. Հայ Մշակույթի
Տան և 300 Քր. «Եստակէն»:

CHAVILLE

Dans le cadre de l'école hebdomadaire
la Commission Educative de l'Ephorie de
l'Eglise de Chaville organise des cours
d'Arménien :

— pour adultes
— préparation BAC
dispensés par M. ATAMIAN Mesrop
les Jedis à partir de 18 heures
dans la salle polyvalente
6, rue Père Komitas, CHAVILLE

Pour tous renseignements :
tél : 47 50 40 47 après 19 heures.

ATTENTION !

DECINES

La soirée rencontre avec Claude Mutaian
du Vendredi 21 Octobre, sur la Cilicie,
est reportée au SAMEDI 3 DECEMBRE
RETENEZ CETTE DATE.

1928 — 1988
L'EGLISE EVANGELIQUE ARMENIENNE
d'ISSY LES MOULINEAUX à 60 ANS

CEREMONIE ANNIVERSAIRE

DIMANCHE 23 OCTOBRE à 15h
L'EGLISE FETE SES 60 ANS

● HISTOIRE (passé présent et avenir)
Temoiages
Chants, musique

● LACHER DE BALLONS
● RECEPTION

28, av. Bourgain, Issy les Moulinaux
tél. 47 36 02 50

TERRE & CULTURE à MARSEILLE

LA CROIX BLEUE (section ville)
et CULTURE ont le plaisir de vous
inviter le Samedi 22 Octobre à
20h30 (précises) à la Maison de la
Culture Arménienne, 12-14, rue
Saint Bazile, à une

SOIREE D'INFORMATION ET DE SOUTIEN

qui se tiendra autour d'un
DINER - COCKTAIL

Cette soirée sera l'occasion pour
l'Organisation de vous présenter
les derniers travaux de sauvegarde
et de restauration entrepris dans
la région de Kessab (Sirie) et en
Iran du nord durant les Campa-
gnes 1987 et 1988

Vous pourrez également découvrir
le dernier film réalisé durant l'été
1987 à Kessab

ԴԵՐ ԵՐԵՐ

«RETOUR VERS LA TERRE»
35 minutes - couleur
sous-titres français

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» — 83, Rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commission Paritaire: N° 55935

CAROUN

CAROUN

25, rue Paul Vaillant-Couturier
CLAMART

TÉL. : 46. 42. 20. 77

SPÉCIALITÉS ORIENTALES

TRAITEUR

ÉPICERIE FINE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՆՆԵՐ -- ԱՄէն տառակի լիքք (միտով քէ ձէթով) :

■ Մամըր,

■ Սու-պոեդեկ,

■ Միշեռակի քեփք

■ Հոքիս (ապսպրսմով),

■ Հոքիս (փաքէ)

■ Թաթամա, ■ Մուր-եղպէկ, ■ Քամի մը տառակ խոզման (ապսպրսմով)

■ Ալտիլիան եօրը տառակ անուշդեղէն

* ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ Հաւաստեման կարգ մը արքանքեր *

ԸՆՏԵՐԻ ԽՄԻՉԳՐԵՐԸ ՈՒ ԽՆԱՄՈՐԳՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՃԱՆՆԵՐԸ

ԿԸ ԳՈՂՃԱՆՆԵՆ ԱՄԵՆԷՆ ԲՆԱԽԱՆԻՐ ԳԻՄԱՐԵՐԸ

Pour satisfaire encore mieux notre clientèle, nous nous sommes dotés d'une cuisine de 85m² avec une installation moderne.

ՕՏ-ԲԳ. ՏՐԱԲԵՒԱՐՁ
ՀԱՃՐՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ

ԻՆՉՉՈՒՄ ԵՆՀԱՏԱԿՈՒԵՑԱԻ ՀԱՃՐՆԸ

Գրեց՝ ԼԵՆԻՆ ԳՆՃԵՆՆ

Առաջին համաշխարհային պատերազմին՝ ինչպես Բերալայաստանի տարջը հայտնվեց, նույնպես նաև, Գլխիկիոյ Լարսնոնցերուն հոգի Համայն երեսուն-երեսն հազար հոգի հաղուղ հայ ընկալուիվեր, 1915-ին ըսին տեղահան - լեյով եր խաղաղ ու չէն ծնողավորեն ճշուտան դիպի ճէր - Յորի արարական անապատներու անընդ վայրերը:

Աստուած սակայն տարազանս վերադարձը Հանքեղենին մաս մը արմատի ըրա. վերադառնալու, իրենց ծննդավայրերը, վերադարձուցները սակայն իրենց եւ կեղեցիներն ու զգրոցները չհրկուսեց, ասանքը աւերակուած է անոց տեղ մարդահատիկ թարծութեամբ խոտեր թուած գտան: Հանքեղենները սակայն, աշխատանքի եւ կործիկ ժողովրդի մը ըլլալուն, լուսով համայն վերակառուցման իրենց ճանաչալուք ու չնչնիկ իրենց չիքած Հանքեղ:

Հակառակորդը սակայն, Հանքեղեններու հազեւ վերադառնալ խաղաղ կտուրը կրկին խախտեց մէծ Պետութեանց քաղաքական խնամ հետադարձութեն ու աւերը կրկին վերադիւնէն կաշուիվեր, պարտանք Քարեղեն առիկ տալով յարուսեղուի եր ընդադարձուց վարչադիւլիվները:

Ապրիլ, 1920 Մարտ անտանս սկիզբի օրերուն, Բերական քաղաք դիրք եր հաստան Հանքի դիտակ, ապիւս երբ կիմանան տեղացիք, անմիջապէ՝ զօր: Աղաղակի դիտուրներին Սարգիս ձէլ-դիւնանի դիտուրքեմբար, ըրալի կարող ուժերը ընդհանուր զօրակից եւս թիւրքերիվ եր կարգաւորեցին ինքնապաշտպանութեան մարմին մը. այս ընդհանուր շարժումը դիտարկեմ Հնչքեան անկախութեան եր իրենց սպառնալուց գնաւոր: Երբ Հնչքեան քաղաքին օրսու - իրեն, գտանք թէ 1915-ի ծրարուղան զիջադատութեան շարունակութիւնը դիւլ ըլլալ:

Համայն ինքնապաշտպանութեան խորհուրդը, այս մասին տեղեկացուց Պետաւորի Հայ Աղբյուրն Իշխանութիւն:

Հնչքեանան սկսաւ դիտարկուցի պատարտութիւն, կարգ - կանոն հաստատու, ամէն մէկուն կարողութեան համաձայն պաշտպանելը ստան: Եւ դիտարկուցի խիստ օրենք եւ կարգաւորութիւն պահանջել:

Հնչքեանանի շահուտանքները իրականացուց, Բնամբին 25 - 30-000 ոսկիով, թրցանովով ու արդարադրամներով սկսաւ յարմարիկ Հանքին վրայ, Թուրք ըսանիւրը զիսկ քաղաք տառնալուցիկ ստաւոր հանդիսանալով:

Բայց հանքերի քաղաքի տպուր որտեղ վրէժի ուղիով լեցանու էին, շնորհիվ ձէլ-դիւնանի խոտած հայրենալուծն ծանո - թան, կցեցան ան ձէլ տալիքն այն յարմարուք, որ կրնար ընտրիվ ընկ մարտը վերադարձը հանքեղենիվեր:

Աստուանի Հայ Աղբյուրն Իշխանութիւնը, զարկեցանքան մէծ խոտարկութիւն ըրաւ ընդ, պիտանան ուսեր զրկել քաղաքիկ ի դին ամէն գտնալուցիական, զեմակից ըրալը ձեղուրթիվները ապագայ արտա - անկարն ինկիլիկիլը սկսեցին: Ամանեկ արտած տակաւն խոտարկութեան այլ ուժը չէս - սաւ:

Թնամբին օրքարտը եր անքնքիր պաշտարման օգտուր, որպէսզի օգտնութեան փորձերը խոտարկութիւն յառահասութեան մասին Գլխիկիոյ փոկուիվերը կարգ Համաճեր:

Պիւլեւ եր, յանքերը հրադառնալուիվերն մը մարդ կուտայ ընկերներուն կողմէ, Սարգ Բակուրյան փոխորդ որ Համաճերներու ամէնէն զօրաւոր դիրքերին մէկն էր, յարմարեմով կ'ընկերակցուի Բնամբին կողմէ: Մայ պատանանք ըսել մարտադիրները անմանկով ամէն ըսան իրենց կուտան ձեռքը հանալու: Տարտաւ այս ամարկաւորաց զիջուր: Առաջին օրերուն այս անակնկալ յարմարութիւնն տպուր կրքան սիրանայ ըլ Ս. Բակուրյան կեղեցիկին եւ ըլ Ս. Սարգիսի չնչնիկ:

Հանքեղեններուն համար կարեւոր էր

նաև դրանի Գրանթիի միտնութիւնը: Ընքեր, ուր ժողտարապէս երկու հարիր որբեր կ'ալնէ: Ուրեմն մեր տպուր է զին ամէն զանգուրթեան պաշարեկին որրանցը տպաւորակցեցին այդ որբերն այ:

Սակայն եր անկեղծի մասնաշիկ պաշարայ մը: Այդ որբերը ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ անուցանի երբ ժողովուրդը անմոքութիւն կը տառապէր: Բարեբախտ - տաքսը մասնաշարքը մարմինը ըմտիրը դիր կարգադրութեամբ եւ ինսուլորութեամբ անուղղ եր հայթաթիվը տակուր: Համար ճիշդը այս անկ կացուիվելէն սպասուի: Իրակ միջոցն էր դրանի թրեւրանիվեր:

Ինքնապաշտպանութեան կողմէն թրցանիվերը դրանուր որտուր ասիկ ետը ծրարեց որ յարմարեմով մասնակցող ըրալը կամարկութիւնը շոյն համարարարութեան ըլլայ Քրանական կամ անըկախ կանն որպէսզի կարելի ըլլայ Բնամբին մուլդելից:

Բնչհանուր հրամանատար ձէլզէնան այդ օրերուն ձեռնորդէն վերադարձուն էր, կարողակը յամանալումար, ձէլզէնանի տեղ փոխ հրամանատարը նշանակեց Արամ Կոյմալի, որ շէրէշ խումբին զիջարկը իր խումբին պաշտանք եր հանկ ներքին տնտրութեան եւ օգտութեան փութիւն Բնամբին կողմէ յարմարեան եւս թրեւորան զիջարկը:

ձէլզէնանի կը քաղաքիկ մարտիկները զիջառատուրէն ետը անոց հայրենալուծն ծաւ ժրն այ խոտեցն, թրցալուրի - ըրալ մը ձէլա արտանս ըլլան եւ օպանին տրուիկը հրամանի:

Մտն տեսան մէ անոր զանն թաւալը ընկուիլ տասնհինգ հոտած Քիտայն - ներսու աշտերուն մէջէն զրկել կը կարողացէր, ամէն մէկ կարծիք ըսանիկ մը կարող եր պատեն թաւելիկ հրամանի:

Վերջապէս երկուր խորհրդակցութիւն - ներք ձէլը հրամայեց որ յարմարեմով ըր կողմէ ըլլայ, տպուր Ս. հարդուրիվերով մը պաշտակալիվէ՝ իրականիվէ խաղաք տալէ խոտայ յանձնեց Արամ Կոյմալի հրամանատարութիւն:

Իրական մէ որ ընկ օրերու մէջ մարդ թաւելուցիկ եր գտանալ: յարմարեմով հրամանակցողները անոց աղթիկ Պետուրը որպէսզի քաղաքիկ մարտիկներու կամբ եւ անոցն յայտնական զուրն թեւէ: Զինք անց անուց անտեկ կուրիվ զուրկեցին: Գրանցանակութիւնը, մերկեւերը յայտնալէն մէջ չիքուցան ընկուիլ եւ փութուտով մասնակից Բնամբին ու դրա - լեյով թրցանիվեր իր ըրալ տպարմը - ներքով, ուսմը, փութուտու եւ ուսմը - ներքով, այս վերէնիկ լեցան օպտուիլ թանի որ Բնամբին փութուրն անոն խաղալ թաւելիկ էր: քայց միւս անքնքիր թաւելիկ օպտուիլը կրնայ:

Տոյց վերադարձը ինկուիլ լեցուց ժողովուրդը, զրկել ինկուիլ լեցուցիկը կրկուր ու, զարդով թեւէն զեմակից ըրալ Ս. Պետաւոր համայն Գլխիկիոյ տակը անոր թերեւոր այս անգամ զարմանկով կը հարցադատուի: Թուրքերն չէին, ժողովուրդը չէր: Գրանցել օպտուիլով համարանակութիւնը ուսեցաւ քաղաքիկները ու զաւարտ, եր թաւել, ուսուցիւ համար խոտ, կամ երկուսը համարեցու: օրքարկաւոր այն ուլ չգտան: ամէն կողմ զոր ու յարգանք է:

Առաջին ու մարտ. վիճակով անքնքիր եր շարունակել կուրիկ, մասնաշարք որ Առաջինիկ քաղաքիկ օրքարիկ: Կուտակ, ուղղութիւնները քաղաքը սկսաւ մասնա - ձէլ եր ըմտրիկները: Հայապ մեմակիկ քաղաքը: Թնամբինի փութարկուցի համար տակուրան եղան կենդանիները նուրիկն էր, էշ, կատու, շուն ժողովրդի ինկուիլ եւ ուսել: Երկու կուրիկ մէջ մաս - ցուր ժեմայն կրնայ Բակուրյան անուց թաւել անտապարկութեան անտարկութիւնը: Հոկտանի տաքս, Կուտուր տպուր ըլ կուտակուի ունիկ իրեն, ճանաչանա - կամ Բնամբինի զիջանով մեմակիլ եւ կամ տպուրակը հայրենիքը, քայց երբեր գտանանքի տաքս:

Թրցանիվերը դրանիկ ու Բնամբին փա -

ԹԻՐԻԹԻՆՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐԴՈՒՐԸ

«ԿԱՇԻՐԵԼ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ԱՐՀԱՒԻՐԸ»

Արհարային Միութեան մէջ մասալող հրադառնալուիվերը կուտած է ծաւալուիլ տասնեակ տարեկներէ կ'մեր կուտակուան դուտար ու վրէժիկ հարցեր յովանու: Ժողովուրդարարական այս ուր պատմաներուն մէջ հայաստանեան մասնաշարք եւս սկսած է կատարել իր պաշտար, լայն էջեր արտադրելով ապաւիլն, քաղաքական, տնտեսական, ընդգայան - կան խոկիկներուն:

Այս անգամ հայրենի երեք ճեղքանաւոր զբնիկներու ներքոյ լեւոնապալմով Հայաստան օրքարիկներն մէջ կ'արձարտուի ընտալական մէկ այլ խոկիկ: Բանաւտեղծ Վահագն Գալթեան, աշխարհալուրակէն Գրեյոր Աստուան ու պատմարան Բաղրատ Ուրարեան կ'ընկեն հանրութեան որպէսզի կանխուի երաւարիկ հրամարիկ մէծ փառեղենիով յյլ տակալուումը:

Ժողովուրդին համար հակառակութեան նշանակութիւն ունեցող չառ հայրեր ցարդ տառեղ անոր կարծիքն անելու յովանու էն: Գիտական խոր ու քաղաքական ինքնամարիկ չենքարտուի թաղում որտուրեքն արտած են փակ դիտելու հաւն, անդառառանաւտաւ մարդուր կողմէ:

Այսօր Պետաստանի հիւսիսային դիտանը ընթերցող - արգէլն զործրդիվերն

խուտակ մասնեկի խոտայ շրջան եր խորարարութիւն տեղեց, քայց անուրիկ պակաս եր խաղաքակրթիկ ժողովուրդը: անթիւ էին մէծ ու պարիկ: տաճարութեան փառեղէն խաղաքիկն: մաքէն ճանաչուն զեկարար մարքեղի կ'որոշէ, Զուրկեւ զուրկով շարս մասն հետադարձութեան վրայ լեզու թրցանակ միտանալ եւ Վրիչիվիս դիտելու վրայ անմակալ յարմարեմ - ներ զործիկով անըմալուր ճարկ:

Արամ Կոյմալիկի ոգևորելու խաղաքին ու ցուցնակներէն ետը, վաճանք հաւանալ չար կողմէ հարցադրուելով 300 Հանքեղ թաւելիկ տպուր, Արամ Կոյմալիկ հրամանատարութեամբ համայն կ'ընկեն իրականորեն: համար յանձնած որտուտը:

Ապուլեւ, աստուտան, կանուս, ժամը ճեղքել, հանքեղ տպուր անապատիկ յարմարեմով անանկիկուր խոտայիկ ու փութուտիկ եր մասնեկ զիջուրեկները:

Արամ Կոյմալիկ իր խումբիվ յարմարեմով եր Ուսուլու: դիտել վրայ, կակ Կապիկը հաւանու ու կ'ընկեն զիջուրիկ: Թուրքերը ընդդիմաւոր չընդունով լըսան ու հնազանդ են կրնայ տակուրիկ, որով՝ հանքերի ճերմաներու թաւելուք, ըմտիկները կրարուում ու յարձուր են:

Յաղակներն հանքերի տպուր դիւլզերն ներս մանկելով միքերու ու էշերու վրայ կը թեղանէն արմուրի ու այլ ուսուտակչէկներն ու քաւակաւաւոր այ կուր, էշ ու ուշաւոր հեմերին չընկուիլ կը վերադառնան Հանքին: Բայց չէն - ինքն խաղաք ժողովուրդը կերակուիլ: համար այս անուրիկ մասնաշարք եր:

Լուս փակեղծիք մը թանկուիլ կը մասնած էր, էրբ: Աստուանիկ քաղաք օգտնութիւնը չիքարտուիլ ինքնապաշտպանութեան դիտարկութիւնը, այս խաղաքութեան տխուր շրջանին, հասանալուք զէլ փութով կարելի ըլլալ խաղաքիկ ժողովուրդը փութարկել Ուս, ուր՝ Քրանական քաղաք:

Հանքեղեկ ոգևորումն այս մէծ յաղաքութեան, Կուրկեւ երկու մեծ տակուրիվերով շահու, կարգ Կուրկեւիցէն դիւլ փայլ եւս նման յարմարեմ մը իրա - օրքարիկ:

Այս անգամ սակայն, Բնամբին խաղաքը չիքուիլ տաճարութեամբ, դիւլզով խոտարկութիւն կը զրկեն թնկուր համար չառ տիրող կացութիւնը:

Գրեթեամբ ասակայն, վերադարձուց խոտարկութիւնը: Երբան տեղեկութիւնները մասնաշրջէ կեն, որովհետեւ: Թուրքերը այս անգամ անկ մէծ թրցանիվեր ու միմարտակն ապարմանիկիով նոր յարմարեմն մը պատարասութեան մէջ

մէջ դրուած ու հնչալ զուտարքը ծաւալուած - փութուր: ծրարելը կանխուած է ուսու մասալարանալութեան ու անընդ ժողովուրդի թուրքին մարտով: Սակայն ինչ կը պատահի: Հայաստան: Կարեն Հայոց փաղեկի չաղը արգէն թաւակն սպառնալուիվերներու նշնալիկաւ ըրալ, աստեղծ մշտական երաւարիկ յարմարիկ իրականացումը զին կը շարունակուի: Այսօր երաւարիկ շրջանի մրտաշող ժողովուրդը, կանխախտակով դուրեղ քալիկ փառեղ, եր թուրք, քայց լայն լեզու, ինչպէս աստեկն է լըսան նաև այդ նախադիվերն զէլ թարգմարող մասնաշարքներու մարք:

Յօղուած աղիկները, իրենք եւս Հայաստանի դիւլզանախոտներն համար անհարմար եւր կ'անեն հրամարկներ ու տեղեկութիւն: Բայց ո՞ր, Ինչպէս, ինչ տարալուր Բնամբին տէրաւ է ըլլալ անոն: Այս հարցերն են, որ դիտանան ու համարողութեան թնկուր Բնամբին տէրաւ է դրուիլ:

Երաւարիկ հրամարիկ երկու դիտարկալաւալան կ'տեսն ունի: 1920 հնգար հրադառնալուիվեր, որ հաւանալ անկ պիտի մայր թաղ յարուսեղանուր, շառնակ ժողովուրդականութեան, յաղաքիվ լեւոնապալմով մշ: Ուրեմն, Խնտիվ տըրքարտարանիվեր, անը կուր Բնամբին:

Ըլլալը կը հարցադրէ: յարմարեմով սկսելու հանալիկ քոյց կուտան:

Հանքեղեկ, պատ մը կը մասնեն կրկին անանկիկուր յարմարեմով մը յանքեղեկ ինկ թրեկ Թուրքերը դրանկով զարմակ տառն թրցանակ:

Սակայն, կարելի չըլլալ տակաւ: Թուրքերը այս անգամ անկ իրականիկ զուրկով, խաւանաւոր ու կանխելիկ թուր անքնքիր արտադրուած էին:

Այդ զիջեր, Բնամբին, զեմակից իր թերան անարկուր թրցանիկը, աստու կը նուրիկեն փառաւ արմակեղ շաղաղ դիւլ թրեկ, մէծ հնազանդ պատմանով թաղաքիկ:

Թնամբին թաւակն յառաւորեց ու եր Հանքին թրցուր: մէջ կը փակել, մարդուր կը զրկեն ժամը հանալ ինկուիլ, սկսաւ ուղղուրուել ու կրողով թուր, փութուր անոն, արմակեղ անտանան յայս կացութիւնէն ապաւիլ անքնքիր են:

Ինք ամէն տեղեկ ճանաչարարիկ իր Ուսուլու: քաղաքիկ քաղաքիկ կարող հարարութեան, օրտան հայր կարող թաւելիկ տակ, աստաւած կենդանիկ իր կրար երաւուր եր խնկիկ իրենց Գլխիկիոյ փութուրն զուրկուր: պակուիլ, զի Բնամբինի փութուրն մը անկն ճարկ, ու փայն ճանաչուիլ համար:

Աննախադիվերն արեւորդիվերն համար են եր պատարկութիւն: Ժողովուրդը որ որպէսզի Թուրքին ձեռքը չիքուիլ որ զուտակներուն ձեռքով մա - կուր:

Հուս չնքը կրնար ներառուիլ, Թուրքերուն կողմէ կատարուած օպտուրն ու հարարութիւն, իրենց ձեռնադրելու, Կիւրկուր, Զեւանմանութեան, արտադր - պատարկութեան, որպէսզի իրենց զուտակը յարմարեմով ու փութուր: Իրան 500 մարդ անքնքիր, քաղաք անքնքիր կարեւորութիւնը, քաղաք անքնքիր խաղաքիկն ուսկ փայլ, զիջակով պատմաններն ուսկ փայլ, զիջակով պատմաններն, փութուիլ կը յայտնի չնչնիկ: Թուրքերը քաղաքիկ յարմարեմով ինչպէս ինչ օրքարիկ եւ համարին Աստուան: Բանաւտեղծ հանքեղեկ մեծ անքնքիր ձէլզէնաներ, որպէսզի Թուրքերն ձեռնարկ անքնքիր, որպէսզի Թուրքերն ձեռնարկ անքնքիր իր պատարկութիւն ու ինքնապաշտպանութիւնը:

Այս կերպն օրքարիկութեամբ ու որ վրէլ զուտ: Հայութեան 1915-ի ճեղքալուծութեան զիջակիկն տարեկներին կարգ արգէն թրեկ անոն:

Յարգելու հարատակուող ըրալը Հանքեղեկներու ինքնապաշտպանութիւնը:

«ԶԱՌԱՋ»

STAGE MENSUEL DE LITTÉRATURE ARMÉNIENNE
à partir de Décembre

Ի ՑԻՆԱՍԱԿ

Ամբա - Մարիա Պելլերեան,
Պերճ - Տանի Պելլերեան,
գաւակները,
Բարբի Արեւել (նախապէս Պելլերեան),
յաւուզ կը ծանուցանեն՝

ԱՐԲԵՆԱԳ ՊԵՆՏԵՆՆԻ
յանկարծական մահը, որ պատահած է
Հոկտեմբեր 13-ին:

Յուդարկաւորութիւնը կը կատարուի,
Շարաթ, Հոկտեմբեր 22, ժամը 10-ին,
Փարիզի Ս. Եղիշանեան - Սիլբոնի Եկե-
ղեցին, ուրիշ մարմինը կը փոխադրուի
Փէն - Լաշէզի գերեզմանատունը:

Մանագը գրկուած չլիցիպոլ կը խնդրուի
ներկայիս իբրեւ այդ մկտակ:
16, rue Pétrarque, 75016 Paris.

ՇՆՈՐԱԿԱՆԻՔ

Տէր և Տիկին Ոսկան Մամարեան 250
Քրտեց նուէրած են Ս. Մկրտիկ կը խորա-
նին փոխած ծաղկեղանի՝ Այրի Տիկին
խոնարհիկ Տառաշեանի մահուն առիթ:

✱

Կազմող խաչ Լիլայ Սասունի մա-
նանհըը շորհաւորութեամբ ստացած է:-

Վերցին Քրտեանի մահուն առիթով
Պր. Նուր և Բագուշի Քեռեան
100 Քրտեց, Այրի Տիկին Ոսկե Բեռեան
100 Ֆ., Տէր և Տիկին Ժուլի 100 Ֆ.,
Օր. Ազատի խոյրեան 30, Տիկին Ան-
Մանուկեան 10, Այրի Տիկին Եսկերեան
և գաւակները 100 Քր. Մարգրիտ Մե-
րեանի մահուն առիթով: Տիկին Ա-
յանեան 50 Քր. Բոնիֆիկ մկրտութեան
առիթով, Հոգեհաղորտած մը առիթով,
Քեռեան 100, Կոմեան 50, Հերմիէ Բե-
րեան 50 և Աւետեան 30 Քր.:

N A R E G
ENGHIEN LES BAINS

L'association NAREG a le plaisir de vous
annoncer que son dîner dansant aura lieu
le 12 NOVEMBRE de 20h à 3h du matin,
Salle des Fêtes d'Enghien, face au Casino.
Réservez dès à présent en téléphonant au:
34. 12. 84. 45
ou au 48. 41. 49. 37

SAMEDI 26 NOVEMBRE
à 20 heures

GRAND
DINER - DANSANT

dans les SALONS DU MERIDIEN
81, boulevard Gouvion Saint-Cyr, 75017 Paris
au profit de
L'ECOLE SAINT-MESROP D'ALFORTVILLE
Réservation : 43 76 35 91 - 43 68 42 04

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE
organise une exposition

ARMENIE
3000 ANS D'HISTOIRE

du 12 Octobre au 19 Novembre
à la Chambre de Commerce et d'Industrie de Marseille (La Canebière)
avec la collaboration
du CONSEIL REGIONAL PROVENCE - ALPES - COTE D'AZUR
sous le haut patronage de
ALAIN POHER, Président du Sénat
et JACK LANG, Ministre de la Culture
Musée ouvert tous les jours de 9h. à 18h. (entrée gratuite)

Conférence : à la Maison de la Culture Arménienne
12-14, rue St. Bazile
le Vendredi 28 Octobre à 21 heures
L'ARMENIE SOVIETIQUE par CLAIRE MOURADIAN

ԿԱՍԻ ՌԻՆԵՆԱԼ

ՄԱՐԿԵՏ
Բուր Կարմանկարութիւններն կը
ներդրուի նկատի ունենալ՝
ՀԱՅ ՄԵՇԱԿՈՅԻԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԱՆԵԱՆՈՒՄ, ՓԱՌԱՍՏՈՒՐ
Մարտ - 3 - 4 - 5 -
Կազմակերպութեամբ՝ Գարուն Լրդշա-
խանի մարմնակազմ:

✱

Մարտիկի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ
60ամեակը՝
Դեկտեմբեր 27-ին:

L'ASSOCIATION
POUR LA CONSTRUCTION DE L'ECOLE ARMENIENNE
D'ISSY - LES - MOULINEAUX

organise un

GRAND
GALA
ARTISTIQUE

A l'occasion de l'ouverture des travaux de l'école arménienne
d'Issy-les-Moulineaux

LE 29 OCTOBRE à 20h30
au Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux
25, avenue Victor Cresson - ISSY - LES - MOULINEAUX

Sous la haute présidence de son Eminence
l'Archevêque **Kude NACCACHIAN**
Délégué pour l'Europe du Catholicoscat
de tous les Arméniens
et Prélat des Arméniens de Paris

En présence de :
Mr. André SANTINI **Mr. Jean-Pierre FOUCHER**
Député - Maire Député - Maire
d'Issy-les-Moulineaux de Clamart
Ancien Ministre

PROGRAMME

- Ensemble AKHTAMAR
- Ensemble instrumental traditionnel arménien
- Direction Jean-Pierre NERGAARIAN
- Chorale de l'école arménienne d'Issy les Moulineaux
- Evelynne ALTOUNIAN
- Agop BADOLIAN
- BEDIK
- MASSIS
- Elya PEHLIVANIAN
- Rosine TACHDJIAN
- VICKEN
- YERSO

ՀԻՍՏՈՐԻԱԿԱՆ
ԿԸ ՓԵՏՈՒԻ

Փարիզի Արշադարեան Ընկերակ-
ցութիւնը Կոնֆէրի իր Հանգստան Տան
Համար կը փետուի Հիւանդապահութիւն
մը (կամ Հիւանդապահ մը) որ Պետա-
կան վկայական ունենայ:

Հետաձայնել անոր՝ Պր. Ա. Ֆե-
նտեան, 39 - 85 - 24 - 24 Բուրի,
այստանութեան մամուր, մամուր-
քութիւն առնելու Համար:

L'Ass. Arménienne d'Aide Sociale
recherche pour
sa Maison de Retraite de Gonesse
une infirmière (ou infirmier)
diplômée d'Etat
Prière de téléphoner à M. Fesdjian
au 39 85 24 24 aux heures de bureaux
pour rendez-vous.

LES ARMENIENS
AIDENT
LES ARMENIENS

A partir du 1er Octobre
Tous les samedis matins de 9h à 12h
PERMANENCE TELEPHONIQUE
(région parisienne)
En appelant au numéro de téléphone
suivant : (1) 46 - 44 - 21 - 30
Vous aurez un correspondant bilingue
(arménien ou français) qui essaiera de
vous aider dans les domaines suivants :
— DEMARCHES ADMINISTRATIVES:
visas, carte de séjour, cartes de tra-
vail, etc...
— LOGEMENT : si vous cherchez un
logement, téléphonez-nous; si vous
avez un logement à louer, signalez-le
nous.
— EMPLOI : si vous cherchez un tra-
vail, appelez-nous; si vous êtes em-
ployeur, proposez-nous vos possibilités.
Ce service (gratuit) est proposé par
le Pasteur René LEONIAN et des mem-
bres de sa communauté.

JERANIAN

QUARANTE ANS DE PEINTURE

exposition
du 11 octobre au 12 novembre

GALERIE
DU FAUBOURG SAINT-HONORE

172, rue du Faubourg Saint-Honoré
75008 Paris Tél. 42 89 13 01

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »
ԸՆԴՈՒՅԻ ԱԳԻՆՈՒ
ՍԱԿԱԳԻՆԸ

Միւսագը	350	(415,10)
Հագնեանգետ	250	(296,50)
Շնորհակալիք	250	(296,50)
Հարսնիք, Նշանաւ	300	(355,80)
Մնումը	300	(355,80)

Բուրը ազգերու սակերուն միայն,
Հարկ է աւելցնել 18,60% Իժ. ՎԷ. Ա.
(սո՛ւս փակազնի մէջ ընդհ. գումա-
րը):
Այս գինը կը վերաբերի մէկ ան-
գամ Հրատարակելի ազգերու, մի-
նչ մէկ քաղաքի փոխակ (25 տոկ)
(12-13 տոկ) մնացեալին:
Առեւտրական եւ այլ ծանուցումն-
երու Համար, գինը թիւքին վար-
ուութեան:

Imprimé sur les Presses du Journal «Hartech»
83, rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935

Խնամուշած աշխատանք — Travail soigné

Մ. ՊՋԱՔՅԱՆ

(Շաբ. Ա. Էջին)

«ՅԱՄԱԼԻ» ԲԱՐՈՒԿԱԿԱՆԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԵ ՆՈՒՐԻՆՆ

ՓԱՐԻԶ. — Ռոմէ Զորաւան 1000 Ֆր. առ ի գնահատութիւն «Յամալ» միւր և միւր տեսիլի:

ՆՊԵՇԱՆԱԿԱՆ

Ֆրանսահայ Կապույտ Խաչի Ալֆորդիլի «Էլէն» Բիզանդոս ժամանակը հոգեհանգիստեան պաշտօն կատարել կուտայ իր ոգրացեալ անդամ — անդամուհիներուն յիշատակին, Կիբակի, Հոկտեմբեր 30-ին, Ալֆորդիլի Ս. Պողոս — Պետրոս Եկեղեցւոյ մէջ:

Ի զիտութիւն անոնց յիշատակը յարգողներուն:

GALERIE FRAMOND

3, rue des Saints-Pères, 75006 Paris

ROGER DE CONINCK

Peintures récentes

du 27 octobre au 31 décembre

tous les jours ouvrables,
de 10 h à 12 h 30 et de 14 h 30 à 19 h

NOUVEAU RESTAURANT

PIANO-BAR

Au Pays d'Hippocrate

dans un décor typiquement grec
ses spécialités des pays du soleil
ambiance musicale, Syrtaki dances

13, rue Vauquelin, 75005 Paris
— Réservation : 47 07 81 18 —

OUVERT TOUTS LES JOURS
MIDI ET SOIR
— SAUF LE DIMANCHE —

ՆԱԿՍԻ ՌԻՆԵԱՄ

Մարտիլի Ս. Կարապետ Եկեղեցւոյ
60ամեակը

Նոյեմբեր 27-ին:

Ի ՅԵՏԱՄԱԿ

ՆՈՒՐ. — Պր. Երեմիա Բարաքճեանին
նորոգ հանդիսեցալ իր կնոջ՝ Յամիկի Բա-
րաքճեանայնանի յիշատակին հետեւեալ
նուիրները կ'ընէ. — 500-ամկան Ֆրանս. —
Սամուէլ — Մուրադեան վարժարանին, Կա-
պույտ Խաչին, Կարճիկ Խաչին, Լիւսան-
հայ աշակերտներուն (Կապույտ Խաչ)
(ստանալ «Յամալ»-ն) և «Յամալ»-ին:

ՆԱԿՍԻ ՌԻՆԵԱՄ

ՄԱՐՏԻԼԻ
Բոյրը կազմակերպողներէնէն էր
Երեմիայի նկատի ունենալը:
ՀԱՅ ՄԵՆԱՌԵՐԻ
ԱՌԱՔԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՓԱՌԱՏՈՐԸ
Մարտ — 3 — 4 — 5 —
Կազմակերպողներէն: Գաբրիէ Կրկուն
Խաչիկ անդամներէն:

գիտ աշխարհական ծրագրին: Պաշտօնապէս յայտնաբերելով որ կրէ ընդունել այս աշխարհական հրաշքային լույսի պատիւը ինչպէս ինչպէս կ'անցնէ Ռուսիոյ Հասարակական Գիտութիւնների ակադեմիային: Հրեաներու յայտարարութեան մէջ կ'ըստի շան թէ աշխարհիկ-այն կատարուելու պարագային Ռուսիայի մեր մեզակ եկեղեցի պիտի նկատուի որ իր դռները բացած է նացիներու դրոշմակցի մը: Հրեաներու պատմաբանը դրոշմական գետի վրայ ևս տուած է ստալինի արդիւնները: Գեղատպանութեան թանկարանին Հայերու ևս ժամանակութեան հակառակը իր քանդակաւ պատուիրակութեան մը ժամագրութիւնը ջրիւղած է թանգարանի պատանդանատներուն հետ: Ամերիկեան Բանկիէն ծաղումով հրեայ անդամներն ալ յայտնած են թէ վերջում են այս աշխարհներ և կը յաւան որ Թուրքիոյ վերանստեղծութեան նման թաքի իր որդւոյն:

Բենէճիի պատմութեան պարագաներու մասին նոր յայտնութիւն մը ևս կ'անելու է, 25 տարի յետոյ: Այս անգամ անդրկական հետազոտիչն ոչ — պատմական կայան մը, որ Երեւանի իրական իր պոլիսի երկու ժամուան յայտարար մը, արդիւնք տարներու, նոր թմոյքանց և ըստ որում Միացեալ — Նահանգներու տարաբախտ նախագահը զոր եղած է թուրքական մաքիային և զինք պատնէք երեք ուղղութիւնները Մարտիլիներ եղած են:

ՆՈՐ. — ՔԱՆՏՈՒՄԻՆ Համար կազմակերպուած հանրաժողովը, Երևանի մէջ, Հոկտեմբեր 24-ին, հաջով քանի մը հարկեր հոգի համաժամեցած իր Միջկովկասի ստան: Նախաձեռնողն էր տարբեր հասաններու պատկանող արտադրատներէ կազմուած «Ներաշխարհ» յանձնախումբը ևս որոյ կը նախագահէ Միլիկ Փիլիքի:

ՍՏԱՄԻՆ, զիմած կ'ըլլայ սպառազ Պիւս ԺԲ. Պապին (նախագահ պապական նուիրակ Պերլինի մէջ) որպէսզի միջամտէ Մուսոլինիի մօր Ամբասի Կրամշիի ազատ արձակման համար: Այս նախաձեռնութիւնը «սպանութիւն» մըն է, որոյ հեղինակն է համաշխարհային կուսակցութեան պաշտօնավարներէ իւր միջոցով: Մանով է որ Կրամշի հիմնադրել է համաշխարհային կուսակցութեան և ի վերջոյ բանար մնում է:

ԹՈՒՐԻ ՄԱՄՈՒԼ Կարոյի մը յայտնէ դերմանական «Երեւն» շարքաթերթի մէջ հրատարակութեան դէմ: Թերթը որով շուներու արտադրանքի գիտի մը մասին, աւելցուած է. — «Այս շուները նախնիկ Ռուսներու հետեւումը իր վայելչին. սակայն անոնք ինքնակույն համար նախ խառնածին, հասարակ տեսակի շուն մը թող առնեն իրենց տունը: Իրէ դաշն լուսնին, այդ պարագային իր մասնէնը մտացալին մասին: Այս արտադրատնութիւնը կը յիշենք 1976-ին կատարուած լրատուութիւն մը: Մանկային Գործարարութիւն մը «Պիլլա» թերթին հետաձայնած ու ըստ իր թէ իրեն զարգի Ռուսիայի շուներ մի կ'ուսնէին:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE MARSEILLE
organise une exposition

ARMENIE 3000 ANS D'HISTOIRE

du 12 Octobre au 19 Novembre
à la Chambre de Commerce et d'Industrie de Marseille (La Canebière)
avec la collaboration
du CONSEIL REGIONAL PROVENCE - ALPES - COTE D'AZUR
sous le haut patronage de

ALAIN POHER, *Président du Sénat*
et JACK LANG, *Ministre de la Culture*

Musée ouvert tous les jours de 9h. à 18h. (entrée gratuite)

Conférence : à la Maison de la Culture Arménienne

12-14, rue St. Bazile

le Vendredi 28 Octobre à 21 heures

L'ARMENIE SOVIETIQUE par CLAIRE MOURADIAN

CO-PRODUCTION
OPERA Municipal de Marseille
FONDATION Aram KHATCHATOURIAN

ANOUCH

Opéra en 5 actes

Musique d'Armen TIGRANIAN
Poème d'Hovhannès TOUMANIAN

NOUVELLE PRODUCTION conçue par Jacques KARPO

Direction Musicale : Ogan D'NARC
Décors et Costumes : Jean-Jacques SURIAN
Mise en scène : Narek DOURIAN
Chorégraphie : Pedro CONSUEGRA
Chef des Chœurs : Marcel GAY

ORCHESTRE, CHŒURS ET BALLET
de l'OPERA de MARSEILLE

Vendredi 4 Novembre à 20 h 30
Dimanche 6 Novembre à 14 h 30
Mardi 8 Novembre à 20 h 30

Réservations
Opéra de Marseille (tél. 91 55 21 20)

Avec le parrainage de la
LYONNAISE de BANQUE
et le concours du
Conseil Régional
Provence - Alpes - Côte d'Azur

L'ASSOCIATION
POUR LA CONSTRUCTION DE L'ECOLE ARMENIENNE
DISSY - LES - MOULINEAUX

organise un

GRAND GALA ARTISTIQUE

A l'occasion de l'ouverture des travaux de l'école arménienne
d'Issy-les-Moulineaux

LE 29 OCTOBRE à 20h30

au Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux
25, avenue Victor Cresson — ISSY - LES - MOULINEAUX

Sous la haute présidence de son Eminence

l'Archevêque **Kude NACCACHIAN**
Délégué pour l'Europe du Catholicoscat
de tous les Arméniens
et Prêlat des Arméniens de Paris

En présence de :

Mr. André SANTINI
Député - Maire
d'Issy-les-Moulineaux
Ancien Ministre

Mr. Jean-Pierre FOUCHER
Député - Maire
de Clamart

PROGRAMME

- Ensemble AKTHAMAR
- Ensemble instrumental traditionnel arménien
Direction Jean-Pierre NERGARARIAN
- Chorale de l'école arménienne d'Issy les Moulineaux
Evelyn ALTOUNIAN
- Agop BADOLIAN
- BEDIK
- MASSIS
- Elya PEHLIVANIAN
- Rosine TACHDJIAN
- VICKEN
- YERSON

ՆԱԿԱՅԵՐ ԴԷՆ ոճրապորճի մը զոհ
դարձած է Սառուտի Արարիոյ զեապա-
նառան երկրորդ աստիճանը:

